

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
PWYLLGOR:	Pwyllgor Safonau
DYDDIAD:	12 Mehefin 2025
TEITL YR ADRODDIAD:	Adroddiad Blynyddol Drafft y Pwyllgor Safonau 2024/2025
PWRPAS YR ADRODDIAD:	I'r Pwyllgor Safonau gymeradwyo'r adroddiad drafft yn barod ar gyfer cyfarfod llawn nesaf y Cyngor Sir
AWDUR YR ADRODDIAD:	Mared Wyn Yaxley Rheolwr Gwasanaethau Cyfreithiol / Dirprwy Swyddog Monitro mwyics@ynysmon.llyw.cymru
SWYDDOG CYSWLLT:	Lynn Ball Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro lbxcs@ynysmon.llyw.cymru

1. CEFNDIR

- 1.1 Mae gofyn statudol ar y Pwyllgor Safonau i gyflwyno adroddiad blynyddol i'r Cyngor Sir.
- 1.2 Yr adroddiad sy'n cael ei ystyried ar hyn o bryd (**Atodiad 1**) yw drafft o Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Safonau ar gyfer 2024/2025. Mae cyfnod yr adroddiad yn mynd o 1 Ebrill 2024 i 31 Mawrth 2025.
- 1.3 Nid yw'r adroddiad drafft wedi'i gwblhau gan fod y broses o Arweinyddion Grwpiau yn darparu gwybodaeth mewn perthynas â'u dyletswyddau newydd fel Arweinyddion Grwpiau yn parhau. Mae manylion am y broses honno wedi eu cynnwys yn yr adroddiad blynyddol drafft. Rhagwelir y bydd y broses hon yn dod i ben yn ystod haf 2025 yn barod i adroddiad terfynol y Pwyllgor gael ei gyflwyno i'r Cyngor Sir llawn ym Medi 2025.

2. ARGYMHELLIAD

2.1 I'r Pwyllgor Safonau gytuno

- 2.1.1 cynnwys yr adroddiad drafft a'i atodiadau, fel sydd wedi eu cynnwys yn **Atodiad 1** o'r adroddiad hwn;
- 2.1.2 bod yr adroddiad blynyddol drafft presennol ar gyfer 2024/2025 (**Atodiad 1**) yn cael ei ddiweddarau yn unol â gwybodaeth a gafwyd yn ystod y broses o gasglu gwybodaeth gan yr Arweinyddion Grwpiau; a
- 2.1.3 bod unrhyw newidiadau i'r adroddiad blynyddol (**Atodiad 1**) yn cael eu gwneud un ai mewn cyfarfod anffurfiol neu drwy ohebiaeth gyda holl

aelodau'r Pwyllgor, yn unol â chyfarwyddiadau'r Cadeirydd, yn dilyn trafodaeth â'r Swyddog Monitro.

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
CYFARFOD:	CYNGOR SIR
DYDDIAD:	Medi 2025
TEITL YR ADRODDIAD:	Adroddiad Blynnyddol y Pwyllgor Safonau ar gyfer 2024/2025
ADRODDIAD GAN:	Lynn Ball, Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro lbxcs@ynysmon.llyw.cymru
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Cyflwyno adroddiad statudol blynnyddol y Pwyllgor Safonau i'r Cyngor Sir
SWYDDOG CYSWLLT:	Mared Wyn Yaxley Rheolwr Gwasanaethau Cyfreithiol / Dirprwy Swyddog Monitro mwyics@ynysmon.llyw.cymru

1. Cyflwyniad

- 1.1 Mae'r Pwyllgor Safonau'n bwyllgor statudol sy'n gyfrifol am hybu a chynnal safonau ymddygiad o ansawdd gan Gynghorwyr Sir Ynys Môn a Chynghorwyr Tref a Chymuned yr ardal, gan eu cefnogi i ddilyn eu Cod Ymddygiad.
- 1.2 Mae'n ofyniad statudol i'r Pwyllgor Safonau gyflwyno adroddiad blynnyddol i'r Cyngor cyn gynted â phosibl ar ddiwedd bob blwyddyn ariannol. Rhaid i'r adroddiad egluro sut mae'r Pwyllgor wedi cyflawni ei swyddogaethau statudol yn ystod y cyfnod perthnasol.
- 1.3 Mae'r Pwyllgor Safonau wedi cytuno ar yr adroddiad atodol, ac yn ei gyflwyno.

2. Argymhelliad

- 2.1 Fod Adroddiad Blynnyddol y Pwyllgor Safonau ar gyfer 2024-2025 yn cael ei gyflwyno i gyfarfod o'r Cyngor Sir, ac yn cael ei gymeradwyo cyn pen 3 mis o'i dderbyn.
- 2.2 Fod y Cyngor yn cymeradwyo Rhaglen Waith y Pwyllgor Safonau ar gyfer 2025/2026 (Atodiad 3 yr Adroddiad) tra'n derbyn y gallai rhai materion ychwanegol gael eu cynnwys, yn unol â'r galw.

CYNNWYS

ADRAN	TEITL
1	Rhagair
2	Aelodaeth y Pwyllgor
3	Cyflawniadau'r Pwyllgor yn ystod 2024/2025
4	Edrych Ymlaen at 2025/26

ATODIADAU	
Atodiad 1	Rôl a Chyfrifoldeb y Pwyllgor Safonau
Atodiad 2	Rhaglen Waith y Pwyllgor Safonau ar gyfer 2024-2025 gyda manylion gweithredu wedi eu nodi
Atodiad 3	Rhaglen Waith Arfaethedig y Pwyllgor Safonau ar gyfer 2025-2026
Atodiad 4	Newyddlen y Pwyllgor Safonau at y Cynghorau Tref a Chymuned – rhifyn 7 (Medi 2024)
Atodiad 5	Newyddlen y Pwyllgor Safonau at y Cynghorwyr Sir – rhifyn 7 (Hydref 2024)
Atodiad 6	Ffurflen Arweinyddion Grwpiau ar gyfer adrodd ar eu dyletswydd fel Arweinydd Grŵp 2024/2025

1. Rhagair

Trefor Owen
Cadeirydd y Pwyllgor Safonau (Awst 2025)

Ymgymerais â'r rôl fel Cadeirydd y Pwyllgor yn 2024, ar ôl bod yn Is-gadeirydd ers Chwefror 2024. Rhys Davies oedd yn cyflawni'r rôl o'm blaen. Er bod cyfnod Rhys fel Cadeirydd wedi dod i ben yn gynt na'r disgwyl oherwydd amgylchiadau personol, hoffwn fanteisio ar y cyfle hwn i ddiolch i Rhys, ar ran aelodau'r Pwyllgor, am ei waith. Mae Rhys yn parhau fel aelod annibynnol o'r Pwyllgor Safonau, ac mae ei gyfraniad yn werthfawr iawn.

Mae 9 aelod ar y Pwyllgor Safonau, ac mae'r aelodau wedi aros yr un fath ar gyfer eleni. Hoffwn longyfarch Brace Griffiths ar gael ei ethol yn Is-gadeirydd yn Chwefror 2025.

Mae gwaith y Pwyllgor yn ystod y flwyddyn wedi amrywio'n fawr, ac mae'r Pwyllgor wedi bod yn brysur yn bodloni'r gofyniad statudol i hybu a chynnal safon dda o ymddygiad ymhlith Cynghorwyr Sir Ynys Môn a Chynghorwyr Tref a Chymuned, gan gynnwys cynorthwyo aelodau i lynu wrth y Cod Ymddygiad.

Cafwyd 4 cyfarfod ffurfiol yn ogystal â 4 cyfarfod anffurfiol yn ystod y flwyddyn. Roedd hyn yn ychwanegol at drafodaethau gydag Arweinyddion Grŵp, aelodau etholedig, clercod Cynghorau Cymuned a sesiynau hyfforddi. Roedd y rhan fwyaf o'n gwaith yn cynnwys gweithredu'r materion a amlygwyd wrth adolygu'r cofrestrau o ddiddordebau sampl o aelodau, yn ogystal â sicrhau bod materion pwysig mewn perthynas ag ymddygiad yn cael sylw teilwng mewn cyfarfodydd gydag Arweinyddion Grŵp, yn ystod y Fforwm Cynghorau Tref a Chymuned ac yn ein Newyddlenni / Cyfathrebiadau gydag Aelodau. Mae'r Pwyllgor yn falch o fod wedi trefnu pedwar sesiwn hyfforddi ar y Cod Ymddygiad ar gyfer Cynghorwyr Tref a Chymuned yn ystod Hydref 2024. Cynrychiolwyd Ynys Môn hefyd yn Fforwm Pwyllgor Safonau Cenedlaethol Cymru.

Mae'r adroddiad hwn yn dilyn fformat tebyg i'r fformat a gyflwynwyd y llynedd. Rwy'n gobeithio ei fod yn darparu trosolwg cynhwysfawr o'r gwaith a gyflawnwyd gan y Pwyllgor Safonau yn ystod y flwyddyn.

Hoffwn ddiolch i aelodau etholedig a chyfetholedig y Cyngor Sir, ac aelodau'r Cynghorau Tref a Chymuned a'r Clercod am eu cydweithrediad mewn perthynas â materion ymddygiad unwaith eto eleni. Mae deg egwyddor bywyd cyhoeddus yn glir, ac mae'r Cod Ymddygiad yn cydymffurfio â'r egwyddorion hyn. Gobeithir y bydd ymdrechion y Pwyllgor yn sicrhau bod gofynion y Cod yn cael eu gwneud yn glir i aelodau, ac y bydd hyn o gymorth iddynt wrth iddynt weithio er budd yr ardal a'i hetholwyr.

Trefor Owen (Cadeirydd)

Mae'r ddogfen yma hefyd ar gael yn Saesneg / This document is also available in English

2. Aelodaeth y Pwyllgor

Mae'r Pwyllgor Safonau'n bwyllgor statudol sydd â 9 aelod. Ceir gwybodaeth am rôl a chyfrifoldebau'r Pwyllgor yn **Atodiad 1**. Mae manylion am y Pwyllgor a'i aelodaeth ar gael yn y fan [yma](#).

- A. Aelodau Annibynnol: Penodir y pum aelod annibynnol am hyd at ddau dymor o bedair mlynedd. Rhaid penodi'r Cadeirydd a'r Is-Gadeirydd o blith yr aelodau annibynnol. Gwneir y penodiadau am gyfnod o bedair blynedd neu (os yw'n swydd wag achlysurol) hyd nes y byddai tymor swydd deiliad blaenorol y swydd wedi dod i ben. Gall unigolyn ei ail-ethol i'r Gadair/fel Is-Gadeirydd.
- B. Aelodau'r Cynghorau Tref a Chymuned: Penodir dau aelod er mwyn cynrychioli'r cynghorau tref a chymuned yn dilyn etholiadau llywodraeth leol. Bydd y cynrychiolwyr yn eistedd ar y Pwyllgor Safonau tan yr etholiadau llywodraeth leol nesaf neu hyd nes nad yw'r unigolion a benodwyd yn aelodau o'r cyngor cymuned mwyach, pa un bynnag sy'n digwydd gyntaf. Gall aelodau cyngor tref a chymuned gael eu hailbenodi am un tymor arall, gyda chytundeb cynghorau tref a chymuned Ynys Môn.

- C. Aelodau'r Cyngor Sir: Gwneir penodiadau am ddau gynrychiolydd drwy benderfyniad y Cyngor.

Ceir dolen at swydd ddisgrifiadau aelodau'r Pwyllgor [yma](#).

	Trefor Owen (Cadeirydd ers Medi 2024)	Aelod Annibynnol		Brace Griffiths (Is-gadeirydd ers Chwefror 2025)	Aelod Annibynnol
	Rhys Davies (Cadeirydd o Chwefror 2024 hyd nes Awst 2024)	Aelod Annibynnol		John R Jones (Cadeirydd hyd nes Chwefror 2024)	Aelod Annibynnol
	Gill Murgatroyd	Aelod Annibynnol		Margaret Murley Roberts	Cynrychiolydd Cyngor Sir
	Dafydd Rhys Thomas	Cynrychiolydd Cyngor Sir		Iorwerth Roberts	Cynrychiolydd Cynghorau Tref a Chymuned
	Margaret Thomas	Cynrychiolydd Cynghorau Tref a Chymuned			

3. Cyflawniadau'r Pwyllgor yn ystod y flwyddyn

Dyma bedwerydd adroddiad blynyddol y Pwyllgor Safonau, wedi ei gwblhau yn unol â gofyniad Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, er bod paratoi adroddiad blynyddol yn arfer yn y Cyngor hwn ers sawl blwyddyn. Mae'n adrodd ar waith y Pwyllgor rhwng Ebrill 2024 a Mawrth 2025.

Mae Rhaglen Waith y Pwyllgor Safonau ar gyfer 2024-2025 (fel y cymeradwywyd gan y Cyngor llawn ym Medi 2024) gyda manylion am weithrediad y Pwyllgor yn erbyn yr amcanion hyn yn ystod y flwyddyn wedi eu nodi yn **Atodiad 2**. Yn yr un modd â blynyddoedd blaenorol, cododd rhai materion na ragwelwyd yn ystod y flwyddyn, ac mae'r manylion am y rhain hefyd wedi eu cynnwys yn yr Atodiad.

Gellir cael mynediad at Raglenni, Adroddiadau a Chofnodion cyfarfodydd ffurfiol y Pwyllgor ar dudalen gartref y Pwyllgor Safonau ar wefan y Cyngor – [dolen yma](#).

Tynnir sylw penodol at y materion hyn:

- **Cwynion ynghylch aelodau Cyngor Sir / Cyngorau Tref a Chymuned yn Ynys Môn at Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru**

Cyngorwyr Sir: Derbyniwyd gohebiaeth am 2 achos lle penderfynodd Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC) beidio ymchwilio. Mae 1 achos cyfredol ble mae'r OGCC yn ymchwilio, ac mae 1 achos wedi'i gyfeirio at y Swyddog Monitro i'w ystyried gan Bwyllgor Safonau'r Cyngor.

Cyngorwyr Tref a Chymuned: Derbyniwyd gohebiaeth am 3 achos lle penderfynodd OGCC beidio ymchwilio. Mae 1 achos yn cael ei ymchwilio gan OGCC ar hyn o bryd.

Y ddau achos sy'n cael eu harchwilio ar hyn o bryd gan OGCC yw'r un materion y cyfeirir atynt o fewn Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Safonau ar gyfer 2023/24. Nododd y Pwyllgor Safonau, yn ei gyfarfod ffurfiol ar 6 Chwefror 2025, ei bryderon ynghylch yr oedi rhwng y cyfnod o gyflwyno cŵyn i OGCC a'r cyfnod dod i benderfyniad. Cyfeiriwyd y 2 fater sy'n cael eu harchwilio gan OGCC ar hyn o bryd yn wreiddiol ym mis Chwefror 2024. Roedd y mater a gyfeiriwyd i'r Pwyllgor Safonau ym mis Rhagfyr 2024 wedi bod yn destun ymchwiliad ers Mehefin 2023.

Cyfeiriwyd un adroddiad i ddwylo'r Pwyllgor Safonau gan OGCC yn ystod y cyfnod hwn. Cynhaliwyd cyfarfod Penderfyniad dechreuol ar 26.02.2025, a chynhelir Gwrandawriad yn unol â phenderfyniad y Pwyllgor. Bydd casgliad y mater hwnnw'n cael ei nodi yn adroddiad blynyddol y Pwyllgor Safonau ar gyfer 2025-26.

Ni dderbyniwyd unrhyw hysbysiadau gan Banel Dyfarnu Cymru yn ystod y cyfnod hwn.

Mae Panel Dyfarnu Cymru a'r OGCC yn cyhoeddi crynodeb Cymru gyfan ar yr achosion maen nhw wedi'u hystyried ar eu gwefannau. Adroddir ar yr achosion hyn yn ystod cyfarfodydd ffurfiol y Pwyllgor Safonau, ac mae crynodeb hefyd wedi'i gynnwys yn y Newyddlenni/Cyfathrebiadau a gyhoeddir gan y Pwyllgor Safonau.

- **Gwaith gyda Chyngorau Tref a Chymuned yr Ardal.**

Mae'r ddogfen yma hefyd ar gael yn Cymraeg / This document is also available in Welsh

Trefnwyd hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad ar gyfer Cyngorau Tref a Chymuned yn ystod Hydref 2024. Anogwyd y 40 Cyngor Tref a Chymuned ar yr ynys i fynychu un o'r pedwar sesiwn a drefnwyd yn Gymraeg a Saesneg, yn ystod y dydd a gyda'r nos. Yn anffodus, nid oes llawer o ddiddordeb wedi bod ar gyfer digwyddiadau hyfforddiant blaenorol, ac mae'r patrwm yn parhau gyda dim ond hanner y Cyngorau Tref a Chymuned yn anfon cynrychiolydd i'r sesiynau hyfforddiant hyn.

Mae'r Pwyllgor yn ddiolchgar i'r Cyngorau Tref a Chymuned hynny sydd wedi cymryd rhan mewn digwyddiadau blaenorol.

Roedd Rhaglen Waith y Pwyllgor yn nodi y byddai'n cynnal adolygiad yn 1 Cyngor Cymuned lle roedd pryderon wedi'u codi gyda'r Pwyllgor. Roedd yn fwiad cynnal yr adolygiad hwn yn ystod Gwanwyn 2023, ond gofynnodd Clerc y Cyngor Cymuned i ohirio'r adolygiad. Er gwaethaf ymdrechion i drefnu dyddiad amgen, nid oes cytundeb wedi'i wneud hyd yma. Oherwydd yr amser aeth heibio ac amharodrwyd y Cyngor Cymuned i drefnu dyddiad ar gyfer yr adolygiad, cadarnhaodd y Pwyllgor Safonau na fyddai'n cysylltu â'r Cyngor Cymuned ymhellach mewn perthynas â'r cynnig hwn i gynnal adolygiad gwirfoddol ar y Gofrestr Diddordebau.

Mynychodd Cadeirydd y Pwyllgor Safonau gyfarfod Fforwm Cyngorau Tref a Chymuned ar 19 Medi 2024 i gyflwyno gwybodaeth a drafodwyd gan y Pwyllgor Safonau yn ei gyfarfod ffurfiol ym mis Mehefin 2024, ac a oedd yn berthnasol i Gyngorau Tref a Chymuned. Anfonwyd newyddlen, oedd yn atgyfnerthu'r negeseuon hyn i'r holl Gyngorau Tref a Chymuned ym mis Medi 2024.

Bydd y Pwyllgor Safonau'n parhau i gysylltu gyda'r Fforwm, fel ffordd o gyfathrebu gyda'r Cyngorau Tref a Chymuned.

▪ **Protocol Datrysiad Lleol.**

Protocol Datrysiad Lleol ar gyfer Aelodau'r Cyngor Sir:

Er bod pryderon wedi'u dwyn i sylw Cadeirydd y Pwyllgor Safonau yn ystod y flwyddyn, ni wnaed ceisiadau i Gadeirydd y Pwyllgor weithredu dan drefniadau'r Protocol. Ymdriniwyd â'r pryderon lefel isel am ymddygiad aelodau'n fewnol drwy brosesau grwpiau gwleidyddol.

O ganlyniad i'r gwaith a wnaed gan yr OGCC o ran coladu'r Protocol Datrysiad Lleol gan awdurdodau yng Nghymru, a chaffael barn gyfreithiol ar statws rhai trefniadau o fewn y Protocol Datrysiad Lleol, cynhaliwyd adolygiad i ystyried Protocol y Cyngor ym mis Chwefror 2024. Cyflwynwyd adroddiad yng nghyfarfod ffurfiol y Pwyllgor Safonau ac mae gweithredu'r newidiadau arfaethedig, ar ôl trafod gydag Arweinyddion Grŵp, yn rhan o raglen waith y Pwyllgor ar gyfer 2025-26.

Atgoffir aelodau o argaeledd y Protocol, er bod y Pwyllgor yn gobeithio na fydd ei angen. Atgoffir aelodau o'r egwyddorion pe byddent yn dymuno defnyddio'r Protocol Datrysiad Lleol; dylid codi pryderon cyn gynted â phosibl ar ôl y digwyddiad dan sylw, a dylid ymdrin â'r mater ar unwaith i sicrhau bod y broses yn cael chwarae teg. Mae hyn yn hollbwysig at lwyddiant y broses.

Protocol Datrysiad Lleol ar gyfer Aelodau'r Cyngorau Tref a Chymuned:

Mae Protocol Datrysiad Lleol ar gyfer Cyngorau tref a chymuned wedi'i ddatblygu gan Un Llais Cymru, ac fe anogir Cyngorau Tref a Chymuned i'w fabwysiadu. Mae Protocol sydd wedi'i ddatblygu'n lleol ar gael hefyd; nid yw wedi'i ddefnyddio ers ei fabwysiadu.

Mae'r ddogfen yma hefyd ar gael yn Gymraeg / This document is also available in Welsh

▪ Cyngor gan y Pwyllgor ar hyfforddiant i Aelodau ac Arweinwyr Grwpiau

Mae adroddiadau'n cael eu cyflwyno gan y Rheolwr Hyfforddiant a Datblygu Adnoddau Dynol yn ystod cyfarfodydd ffurfiol y Pwyllgor Safonau. Mae'r adroddiadau hyn yn ystyried cynnwys y Rhaglen Hyfforddiant ar gyfer Aelodau, a'r hyfforddiant a gwblhawyd. Gall y Pwyllgor gyfrannu wrth i'r Rhaglen gael ei datblygu ac ystyried i ba raddau mae Aelodau'n cymryd rhan yn y Rhaglen Hyfforddiant.

Fel rhan o'i waith yn ystod y flwyddyn, mae'r Pwyllgor Safonau wedi bod yn trafod gyda'r Arweinyddion Grŵp a'r Rheolwr Hyfforddiant a Datblygu Adnoddau Dynol i ddatblygu sesiynau hyfforddi ar gyfer Arweinyddion Grŵp. Mae rhan gyntaf y rhaglen hyfforddiant yn cynnwys proffilio personoliaeth DISC ar gyfer bob Arweinydd Grŵp, fydd yna'n cael ei ddefnyddio fel sail ar gyfer y sesiynau hyfforddi unigol. Bydd gwaith pellach yn parhau yn ystod rhaglen waith flwyddyn nesaf, a bydd adroddiadau'n cael eu paratoi ar gyfer cyfarfodydd ffurfiol y Pwyllgor Safonau.

Mae hyfforddiant ar gyfer Aelodau'r Pwyllgor Safonau wedi'i gynnwys yn Rhaglen Waith flynyddol y Pwyllgor. Eleni roedd yn cynnwys:

- **Hyfforddiant Gwrandawiadau:**

Darparwyd hyfforddiant ar gynnal gwrandawiadau ar gyfer atgyfeiriadau ar y Cod Ymddygiad gan OGCC gan ddarparu'r allanol ym mis Medi 2024, yng ngoleuni'r 3 achos oedd yn cael eu harchwilio gan y OGCC ar y pryd. Cynhaliwyd yr hyfforddiant fel digwyddiad 1 diwrnod yn y dosbarth, a gwahoddwyd holl aelodau'r Pwyllgor Safonau i fod yn bresennol. O ganlyniad i'r sesiwn hyfforddiant hwn, adolygodd a diwygiodd y Pwyllgor Safonau ei Weithdrefn Gwrandawiadau. Mae'r ddogfen Weithdrefn wedi'i chyhoeddi.

- **Hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad**

Yn dilyn etholiadau Mai 2022, trefnodd y Pwyllgor Safonau sesiynau hyfforddiant ar gyfer aelodau'r Cyngor. Mynychodd mwyafrif yr aelodau'r hyfforddiant hwnnw, a threfnwyd sesiynau gloywi yn ystod 23/24. Mae'r 35 aelod etholedig cyfredol wedi derbyn hyfforddiant cod ymddygiad mewn ystafell ddosbarth.

Fel Pwyllgor, credwn ei bod hi'n hanfodol bod pob Aelod yn derbyn hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad ac rydym yn siomedig bod Llywodraeth Cymru wedi gwrthod yr argymhelliad yn yr Adroddiad Penn y dylai hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad fod yn orfodol i bob Aelod.

- **Asesiad y Pwyllgor o sut mae Arweinwyr Grŵp wedi cydymffurfio â'r ddyletswydd newydd i hyrwyddo a chynnal safonau uchel o ymddygiad gan gynghorwyr eu grwpiau.**

Mae copi o'r templed a ddefnyddwyd ar gael yn **Atodiad 6**. Mae'n debyg i'r ffurflen a ddefnyddiwyd yn flaenorol, er mwyn cyfeirio ati'n rhwydd, ond gyda mân newidiadau mewn ymdrech i gynorthwyo'r trafodaethau rhwng Arweinyddion Grŵp ac Aelodau Annibynnol y Pwyllgor Safonau.

MWY O FANYLION I'W CYNNWYS AR ÔL I'R PWYLLGOR SAFONAU GYFARFOD Â'R ARWEINYDDION GRWPIAU YN HAF '25

Mae'r ddogfen yma hefyd ar gael yn Cymraeg / This document is also available in Welsh

- **Ymyrraeth Cadeirydd ac Is-Gadeirydd y Pwyllgor mewn mater ymddygiad yn y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion**

Yn dilyn cyfeiriad gan y Swyddog Monitro ynghylch 2 aelod, penderfynodd Cadeirydd ac Is-Gadeirydd y Pwyllgor y byddent yn mynychu cyfarfodydd y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion at bwrpas arsylwi ymddygiad aelodau. Cychwynnwyd ar y broses arsylwi ym mis Mawrth 2024 ac roedd y gwaith hwn yn parhau ar Raglen Waith y Pwyllgor ar gyfer 2024/2025.

Nodwyd yn adroddiad blynyddol y llynedd fod Cadeirydd ac Is-gadeirydd y Pwyllgor Safonau wedi cwrdd â'r Arweinyddion Grŵp perthnasol i drafod ymddygiad 2 aelod. Ym marn y Cadeirydd a'r Is-gadeirydd, cymerwyd camau adfer digonol yn dilyn y cyfarfodydd hyn, a daeth y ddau fater i ben yn foddhaol.

Mynychodd yr aelodau annibynnol (mewn parau) gyfarfodydd y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion ym mis Mawrth, Ebrill a Mai 2024, yn dilyn cyfarfod rhwng Cadeirydd ac Is-gadeirydd y Pwyllgor Safonau a Chadeirydd y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion. Y bwriad oedd goruchwyllo ymddygiad aelodau ar ôl derbyn pryderon mewn perthynas ag ymddygiad 2 aelod (nad oeddent yn Aelodau'r Pwyllgor) yng nghyfarfod mis Chwefror 2024 y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion. Bwriad y Pwyllgor Safonau oedd goruchwyllo am gyfnod o 6 mis, yn amodol ar adolygiad ar ôl 3 mis. Efallai byddair cyfnod hwn yn cael ei ymestyn neu ei gwtogi, fel y gwelir yn briodol. Yn eu hadolygiad (yn dilyn cyfarfod y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion ym mis Mai 2024), penderfynodd yr Aelodau annibynnol ddod â'r ymarferiad goruchwyllo i ben am eu bod yn fodlon â'r hyn y gwelsant.

Adroddwyd y canfyddiadau cyffredinol i Gadeirydd y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion mewn llythyr dyddiedig 16 Mai 2024. Roedd y rhain yn cynnwys arsylwadau aelodau annibynnol y Pwyllgor Safonau oedd yn nodi bod ymddygiad a sylwadau'r rheiny oedd yn bresennol yn barchus ac na ail-adroddwyd yr ymddygiad oedd yn destun pryder yn wreiddiol; cafodd gyfranwyr gyfle teg i siarad; roedd aelodau'r pwyllgor wedi paratoi ar gyfer y cyfarfodydd ac yn ymwybodol o'r trefniadau. Canmolwyd y Cadeirydd hefyd am fod yn awdurdodol a theg, ac am osod safon dda o gwrteisi a sicrhau bod rhanddeiliaid yn cael cyfle teg i wneud cyfraniadau llafar.

Cysylltodd Cadeirydd y Pwyllgor Safonau gyda'r adran Gynllunio gan argymhell y dylid darparu hyfforddiant i aelodau. Mae hyfforddiant ar gyfer aelodau'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion yn fandadol, ond teimlwyd y byddai hyfforddiant mwy cyffredinol ar gyfer yr holl aelodau etholedig yn ddefnyddiol er mwyn eu bod yn ymwybodol o faterion Cynllunio a'r broses i'w dilyn. Paratowyd canllaw gan y Swyddogion Cynllunio, ac fe'i rhannwyd gyda'r Pwyllgor Safonau er mwyn sicrhau ei fod yn cyflawni briff y Pwyllgor. Cafodd y ddogfen ei rhannu gydag Aelodau ar 10 Mehefin 2024.

- **Adolygiadau o'r tair Cofrestr o Ddiddordebau**

Elfen bwysig o waith y Pwyllgor yn ystod 2024/2025 oedd cynnal adolygiadau o Gofrestrau Diddordebau sampl o aelodau'r Cyngor Sir. Cyflawnwyd y gwaith hwn gan y pum aelod annibynnol ar y Pwyllgor Safonau, gyda phob aelod yn adolygu Cofrestrau 4 aelod etholedig, wedi eu dewis ar hap, ar sail cydbwysedd gwleidyddol, a gyda phob arweinydd grŵp yn destun adolygiad. Cwblhawyd yr adolygiadau hyn yn ystod Ionawr 2024 a chafodd y camau a nodwyd eu cynnwys yn rhaglen waith y Pwyllgor ar gyfer 2024/25.

Adroddwyd yn fanwl ar y broses adolygu mewn adroddiadau a gyflwynwyd yng nghyfarfodydd ffurfiol y Pwyllgor Safonau ym mis Mehefin 2024 a Chwefror 2025.

Mae'r ddogfen yma hefyd ar gael yn Cymraeg / This document is also available in Welsh

Cymerodd y Pwyllgor Safonau y camau canlynol o ganlyniad i'r ymarferiad: - [Adolygiadau Cofrestrau o Ddiddordeb Aelodau Etholedig](#)

- **Caniatadau Arbennig**

Gofynnir i'r Pwyllgor Safonau ystyried ceisiadau ar gyfer caniatadau arbennig er mwyn galluogi Aelodau, na all gymryd rhan mewn unrhyw drafodaeth neu benderfyniad oherwydd diddordeb personol sylweddol (rhagfarnu), i wneud hynny dan amgylchiadau y'u diffinnir gan statud.

Ni dderbyniwyd unrhyw gais am ganiatâd arbennig yn ystod y cyfnod adrodd.

Atgoffir aelodau bod modd iddynt ymgeisio am ganiatâd arbennig, fel Cyngorwyr Sir, Aelodau Cyfetholedig neu Gynghorwyr Tref a Chymuned.

- **Newyddlenni**

Mae wedi bod yn arferiad gan y Pwyllgor Safonau i anfon Newyddlenni ar gyfer (a) y Cyngorau Tref a Chymuned a (b) Aelodau Cyngor Sir Ynys Môn yn dilyn cyfarfodydd ffurfiol y Pwyllgor (ddwywaith y flwyddyn). Fodd bynnag, nodwyd yn yr adroddiad blynyddol blaenorol bod y Pwyllgor yn teimlo bod paratoi'r Newyddlenni'n gofyn am lawer o adnoddau'r Pwyllgor a'r swyddogion ategol, heb fawr o ymateb i'r ceisiadau/materion a godwyd ynddynt, ac felly y byddai'n ailystyried eu cynnwys i'r dyfodol.

Mae'r Newyddlen a ddosbarthwyd i Gynghorau Tref a Chymuned ym mis Medi 2024 ar gael yn **Atodiad 4** ac mae'r Cylchlythyr i Gynghorwyr Sir a anfonwyd ym mis Hydref 2024, ar gael yn **Atodiad 5**.

Yn ei gyfarfod ffurfiol ym mis Chwefror 2025, cytunodd y Pwyllgor i roi cynnig ar ddull gweithredu arall er mwyn rhannu ei negeseuon allweddol gyda'r Cynghorwyr Tref a Chymuned ac Aelodau CSYM o hyn ymlaen. Bydd gwaith pellach mewn perthynas â hyn yn cael ei gynnwys yn Rhaglen Waith y Pwyllgor ar gyfer 2025/2026.

4. Edrych Ymlaen at 2025/26

Mae Rhaglen Waith arfaethedig y Pwyllgor Safonau ar gyfer 2025-2026 wedi ei gynnwys yn **Atodiad 3**.

Mae gofynion statudol ar y Pwyllgor Safonau (gweler **Atodiad 1**). Fodd bynnag, mae penderfynu sut mae gweithredu o fewn y gofynion statudol hynny yn fater o ddewis lleol i raddau helaeth.

Cytunwyd y byddai'r model rhyngweithiol a ddatblygwyd gan y Pwyllgor mewn blynyddoedd a fu yn cael ei gyfyngu yn 2024/25, oherwydd bod y gwaith ataliol estynedig a gyflawnwyd gan y Pwyllgor Safonau wedi bod yn effeithiol, gyda nifer y cwynion ynghylch ymddygiad aelodau'r Cyngor Sir a'r Cynghorau Tref a Chymuned yn isel ers sawl blwyddyn, a bod disgwyl i un o'r 3 achos oedd dan archwiliad gan OGCC yn adroddiad y llynedd gael ei gyfeirio at y Pwyllgor Safonau.

Yn dilyn Penderfyniad Dechreuol yn Chwefror 2025, penderfynwyd y dylid cynnal Gwrandawriad. Mae cynnal Gwrandawriad yn y ffordd hon yn flaenoriaeth i'r Pwyllgor Safonau a'i swyddogion cefnogol. Trefnir y Gwrandawriad ym Mai 2025.

Ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, mae 2 achos arall yn destun ymchwiliad gan OGCC a rhagwelir y gellid cyfeirio un neu fwy o'r materion hyn at y Pwyllgor Safonau ar gyfer penderfyniad dechreuol ac, efallai, gwrandawriad. Byddai'n rhaid i'r Pwyllgor flaenoriaethu ymateb i gyfeiriadau o'r fath. Ar sail hynny, ac i sicrhau bod digon o gapasiti ar gael i gyflawni'r gofyniad statudol hwn, bydd rhaglen waith y Pwyllgor yn cael ei chyfyngu yn ystod 2025/26. Felly, am yr ail flynedd yn olynol, ni fydd y Pwyllgor Safonau yn cynnal unrhyw adolygiadau o'r cofrestrau, naill ai'r Cyngor Sir neu'r Cynghorau Tref a Chymuned.

Bydd y Pwyllgor, wrth gwrs, yn blaenoriaethu ei waith ac yn ailgyfeirio ei adnoddau i sicrhau ei fod yn parhau i fodloni ei ofynion statudol a bydd yn parhau i gefnogi Aelodau'r Cyngor Sir a chynghorau tref a chymuned i gydymffurfio â'r gofynion o dan eu Cod Ymddygiad.

**Adroddiad Blynyddol
Pwyllgor Safonau:
2024-2025**

ATODIAD 1

Rôl a Chyfrifoldeb y Pwyllgor Safonau:

Mae'n ofyn statudol bod gan y Cyngor Sir Bwyllgor Safonau. Swyddogaethau cyffredinol pwyllgorau safonau yw hybu a chynnal safonau ymddygiad uchel gan aelodau ac aelodau cyfetholedig o awdurdod perthnasol a'u cynorthwyo i gydymffurfio â Chod Ymddygiad yr aelodau.

I'r perwyl hwn, mae rolau a swyddogaethau statudol y Pwyllgor Safonau, mewn perthynas ag aelodau'r Cyngor Sir (etholedig a chyfetholedig) a Chynghorau Tref/Cymuned yn cynnwys:-

- hyrwyddo a chynnal safonau uchel o ymddygiad gan aelodau;
- cynorthwyo aelodau i gadw at eu Cod Ymddygiad;
- cynghori'r awdurdod ynghylch mabwysiadu neu ddiwygio'r Cod Ymddygiad ar gyfer aelodau;
- cynghori, hyfforddi, neu drefnu i hyfforddi aelodau ar faterion yn ymwneud â'r Cod Ymddygiad;
- monitro gweithrediad Cod Ymddygiad yr Aelodau;
- ystyried ceisiadau am ganiatâd arbennig;
- ymdrin ag unrhyw atgyfeiriadau oddi wrth Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC), neu Banel Dyfarnu Cymru.

Yn ogystal, mae dyletswyddau ychwanegol wedi cael eu rhoi ar y Pwyllgor ers mis Mai 2022, sef:

- monitro cydymffurfiaeth yr Arweinwyr Grŵp gyda'i dyletswydd i gymryd camau rhesymol i hyrwyddo a chynnal safonau uchel gan aelodau'r grŵp a gweithredu â Phwyllgor Safonau'r Cyngor wrth iddo arfer ei swyddogaethau.
Rhaid i bwyllgor safonau hefyd ddarparu cyngor a hyfforddiant, neu drefnu i hyfforddi arweinwyr grwpiau ar y ddyletswydd newydd. Ar ddechrau pob gweinyddiaeth, dylai hyn ddigwydd o fewn chwe mis i'r etholiad a dylid adolygu hyn bob blwyddyn.
- cyhoeddi Adroddiad Blynnyddol:
Mae'n rhaid i'r Pwyllgor Safonau ddarparu Adroddiad Blynnyddol i'r Cyngor cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, a rhaid i'r Cyngor ystyried yr adroddiad hwn ac unrhyw argymhellion a wneir gan y Pwyllgor Safonau o fewn tri mis o'i dderbyn.

Fel isafswm, rhaid i'r adroddiad:

- ddisgrifio sut mae'r Pwyllgor Safonau wedi cyflawni ei swyddogaethau;
- gadarnhau bod protocol lleol ar waith ar gyfer datrys cwynion, a darparu asesiad o'i effaith;
- cynnwys dadansoddiad o gwynion. Rhaid i'r dadansoddiad hwn gynnwys gwybodaeth am nifer y cynghorwyr sydd wedi bod yn destun cwyn a gadarnhawyd, ac a oeddent wedi mynychu sesiwn hyfforddi ar y Cod Ymddygiad ai peidio, cyn neu ar ôl i'r gŵyn ddod i law.
- darparu crynodeb o adroddiadau ac argymhellion a wnaed neu a gyfeiriwyd at y pwyllgor gan OGCC yn ymwneud ag ymchwilio i achosion honedig o dorri'r Cod Ymddygiad, ac unrhyw gamau dilynol a gymerwyd gan y Pwyllgor Safonau;
- cynnwys crynodeb o'r hysbysiadau a roddwyd i'r pwyllgor gan Banel Dyfarnu Cymru, sy'n ymwneud â phenderfyniadau'r Panel ar achosion posibl o dorri cod ymddygiad yr aelodau;
- disgrifio'r cyngor y mae wedi'i roi ar hyfforddiant i aelodau ac arweinyddion grwpiau a sut mae'r cyngor hwnnw wedi'i roi ar waith;
- asesiad o sut y mae'r Pwyllgor wedi gweithio gyda'r cynghorau tref a chymuned yn ei ardal i hyrwyddo a chynnal safonau uchel o ymddygiad ymysg cynghorwyr tref a chymuned;

Mae'r ddogfen yma hefyd ar gael yn Saesneg / This document is also available in English

- cynnwys asesiad y Pwyllgor o sut mae Arweinwyr Grŵp wedi cydymffurfio â'r ddyletswydd newydd i hyrwyddo a chynnal safonau uchel o ymddygiad gan gynghorwyr eu grwpiau, gan gynnwys y cyngor y mae'r pwyllgor safonau wedi'i ddarparu a'r hyfforddiant y mae wedi'i awgrymu.

DRAFT

ATODIAD 2

Rhaglen Waith ar gyfer y Pwyllgor Safonau 2024/2025 – (cadarnhawyd gan y Cyngor Llawn ar 26.09.2024) ynghyd â manylion am gyflawniadau yn erbyn yr amcanion.

Rhif	Eitemau	Cam Gweithredu	Cwblhawyd / Camau Pellach
1	Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Safonau ar gyfer y Cyngor Llawn	- Fod y Pwyllgor yn dechrau ystyried a gweithio ar yr Adroddiad Blynyddol cyn ei gyfarfod ffurfiol ym mis Mehefin 2025 - Fod y Pwyllgor yn datblygu ei adroddiad blynyddol ar gyfer 2024/2025 (a'r cynllun gwaith arfaethedig ar gyfer 2025/2026) ar ddiwedd tymor 2024/2025. - Mae hyn yn cynnwys gweithio gydag Arweinyddion Grŵp mewn perthynas â'u cyfrifoldebau adrodd dan Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, a'r broses i'w dilyn rhwng Arweinyddion Grŵp a'r Pwyllgor Safonau.	- Trafodwyd y broses adrodd ar gyfer Arweinyddion Grŵp yn ystod 2023/24 mewn cyfarfod anffurfiol o'r Pwyllgor Safonau ar 25/10/2024. Gwnaed diwygiadau i'r ffurflen adrodd. - Cyflwynodd Gadeirydd y Pwyllgor Safonau y ffurflen adrodd ddiwygiedig i'r Arweinyddion Grwpiau ar 30/01/2025. - Rhannwyd y ffurflenni cais gyda'r Arweinyddion Grŵp yn ogystal â chais i ddychwelyd y ffurflenni wedi'u cwblhau i'r Swyddog Monitro erbyn 30/04/2025. - Disgwylir ffurflenni wedi eu cwblhau ac yna trefnu'r cyfarfodydd rhwng bob Arweinydd Grŵp ac Aelodau Annibynnol y Pwyllgor Safonau yn ystod Haf 2025. - Mae gwybodaeth o'r cyfarfodydd gydag Arweinyddion Grwpiau wedi'i chynnwys yn yr Adroddiad Blynyddol. Bydd yr adroddiad terfynol yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor Llawn fis Medi 2025.
2	Gweithredu'r Protocol Datrysiad Lleol ar gyfer Cynghorwyr Sir a Chynghorwyr Tref a Chymuned	Pan fo'n ofynnol / yn ôl disgrisiwn y Cadeirydd.	- Trafodwyd Protocol Datrysiad Lleol y Cyngor Sir yn y Pwyllgor Safonau ym mis Chwefror 2025. - Cynigiwyd diwygiadau. Bydd gwaith yn mynd rhagddo fel rhan o'r Rhaglen Waith ar gyfer 2025 - 2026, er mwyn gweithredu'r newidiadau arfaethedig. - Nifer yr achosion a gyfeiriwyd dan y Protocol Datrysiad Lleol ar gyfer CSYM: - Dim - Nifer yr achosion a gyfeiriwyd dan y Protocol Datrysiad Lleol ar gyfer CTaCh: - Dim
3	Cynnig a darparu	Rhaid gwneud y trefniadau hyn ar ddechrau bob gweinyddiaeth a	Mynychodd Gadeirydd y Pwyllgor Safonau gyfarfod gyda'r

	hyfforddiant sydd ar gael i arweinwyr pleidiau gwleidyddol Angen penderfynu: • Pwy fydd yn darparu'r hyfforddiant • Cynnwys Aelodau'r Pwyllgor Safonau • Cynnwys Uwch Swyddogion?	rhaid cynnal hyfforddiant cyn pen 6 mis o'r etholiad, a rhaid ei adolygu'n flynyddol. • Bydd y Pwyllgor Safonau'n annog Arweinyddion Grŵp i gwblhau hyfforddiant a ddatblygir dan sgôp Fforwm Pwyllgor Safonau Cenedlaethol a/neu drwy'r CLILG. • Yn lleol, bydd y Pwyllgor Safonau'n parhau i weithio gyda'r adran Hyfforddiant (AD) i drefnu Hyfforddiant 1-1 ar gyfer Arweinyddion Grŵp er mwyn eu cefnogi gyda'u rolau fel arweinwyr statudol ar faterion sy'n cael eu hystyried yn berthnasol ar gyfer Arweinyddion Grŵp lleol.	Arweinyddion Grŵp ar 10/10/2024 i gyflwyno'r rhaglen a argymhellwyd gan yr Adain Hyfforddiant (Adnoddau Dynol). • Darparwyd diweddariad gan y Rheolwr Hyfforddiant AD yng nghyfarfod ffurfiol y Pwyllgor Safonau ar 06/02/2025. • Mae gwaith yn parhau o ran proffilio DISC a sesiynau hyfforddi dilynol, a bydd hyn wedi'i gynnwys yn y Rhaglen Waith ar gyfer 2025-2026.
4	Cyfathrebu gydag arweinyddion pleidiau gwleidyddol gan gynnwys mewn perthynas â dyletswydd arweinyddion grŵp dros ymddygiad eu haelodau	• Cadeirydd ac Is-gadeirydd i adrodd mewn cyfarfodydd Arweinyddion Grwpiau yn dilyn bob cyfarfod ffurfiol o'r Pwyllgor Safonau a chyflwyno'r Newyddlen arfaethedig. • Adrodd / cyfathrebu pellach i'w wneud ar gais. • Unrhyw waith sydd ei angen fel rhan o ddyletswydd y Pwyllgor Safonau i asesu a ddylid rhyddhau arweinyddion grŵp o'u dyletswyddau statudol.	• Cyfarfod yr Arweinyddion Grŵp (cyflwyniad gan Trefor Owen fel Is-gadeirydd) ar 18/07/2024 i gyflwyno canfyddiadau cyffredinol/gwersi a ddysgwyd o'r adolygiad ar gofrestr diddordebau'r Aelodau (cafodd cyfarfodydd yr Arweinyddion Grŵp eu canslo ar 6 a 20 Mehefin). • Cyfarfod yr Arweinyddion Grŵp (cyflwyniad gan Gadeirydd y Pwyllgor) ar 10/10/24 i ddarparu diweddariad ar y materion a godwyd yn y cyfarfod ffurfiol ym mis Mehefin 2024; cyflwyno'r Newyddlen, trafod hyfforddiant mandadol Aelodau a rôl yr Arweinyddion Grŵp a hyfforddiant Arweinyddion Grŵp.* • Cyfarfod Arweinyddion Grŵp (cyflwyniad gan Gadeirydd y Pwyllgor) ar 30/01/2025 i gyflwyno ymateb arfaethedig y Pwyllgor i Ymgynghoriad Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn ei arfer o hysbysu Cynghorwyr pan mae cwynion yn cael eu cyflwyno. *Cafodd Cadeirydd y Pwyllgor Safonau gyfarfod gyda 2 arweinydd grŵp i drafod y cofnod hyfforddiant mandadol ar gyfer aelodau eu grŵp ym mis Rhagfyr 2024 ac Ionawr

			2025. Codwyd y pryder yn dilyn adroddiad y Rheolwr Datblygu Adnoddau Dynol yng nghyfarfod ffurfiol y Pwyllgor Safonau ym mis Mehefin 2024. Gwnaed sylw cyffredinol yng nghyfarfod yr Arweinyddion Grwp ym mis Hydref 2024, ac heb nodi unrhyw welliant, trefnwyd cyfarfodydd gyda 2 Arweinydd Grŵp.
5	Cyfathrebu gydag aelodau CSYM / Cynghorau Tref a Chymuned	• Anfon newyddlenni yn dilyn y cyfarfodydd ffurfiol.	• Newyddlenni (Rhifyn 7) wedi'u hanfon mewn perthynas â chyfarfod Mehefin - Cynghorau Tref a Chymuned ym mis Medi 2024 ac Aelodau CSYM ym mis Hydref 2024. • Nid oes llawer o gyfathrebu wedi bod gan aelodau CTaCh/ CSYM mewn ymateb i Gylchlythyrau, ac felly mae'r Pwyllgor Safonau wedi penderfynu peidio parhau gyda'r arferiad hwn. Bydd dulliau cyfathrebu amgen yn cael eu trafod fel rhan o Raglen Waith y Pwyllgor ar gyfer 2025-2026.
6	Cyfarfodydd	• Cyfarfodydd ffurfiol ym mis Mehefin a Rhagfyr 2024, yn ôl y gofyn. • Efallai y trefnir cyfarfodydd anffurfiol pan fo'n ofynnol.	• 13/05/2024 – cyfarfod anffurfiol • 20/05/2024, 24/05/2024 a 03/06/2024 - cafodd aelodau annibynnol y Pwyllgor Safonau gyfarfod gyda 4 Arweinydd Grŵp. • 18/06/2024 – Cyfarfod ffurfiol • 01/07/2024 – Cyfarfod anffurfiol (2) • 06/09/2024 – Hyfforddiant gwrandawiadau (darparwr allanol) • 25/10/2024 – Cyfarfod anffurfiol • 11/12/2024 – Wedi canslo cyfarfod ffurfiol • 24/01/2025 – Cyfarfod ffurfiol • 06/02/2025 – Cyfarfod ffurfiol • 26/02/20205 – Cyfarfod ffurfiol eithriadol • Cynhelir cyfarfodydd ffurfiol fel cyfarfodydd hybrid. Fel rheol, mae cyfarfodydd anffurfiol yn cael eu cynnal fel cyfarfodydd rhithiol yn unig.
7	Adrodd am gwynion - Adroddiadau	• Bydd adroddiadau'n cael eu cynnwys yn Agenda ffurfiol y	• Chwarter 1 - anfonwyd neges e-bost ar 02/07/2024

	Diweddarau Chwarterol	Pwyllgor (adrodd ddwywaith y flwyddyn). Mae adroddiad y Pwyllgor Safonau’n trafod unrhyw dueddiadau penodol o ran ymddygiad gwael. Angen parhau i adolygu hyn a sicrhau bod y broses yn gwarchod a pharchu (unrhyw rai o) ofynion cyfrinachedd yr OGCC mewn perthynas â’r materion hyn.	- Chwarter 2 - anfonwyd neges e-bost ar 01/10/2024 - Chwarter 3 - anfonwyd neges e-bost ar 18/01/2025 - Chwarter 4 - anfonwyd neges e-bost ar 02/04/2025 - Chwarteri 1-3 wedi’i cynnwys ar yr agenda ar gyfer cyfarfod y Pwyllgor Safonau ar 06/02/2025
8	Hyfforddiant ar gyfer aelodau’r Pwyllgor Safonau	- Annog holl aelodau’r Pwyllgor Safonau i gwblhau’r holl hyfforddiant mandadol. - Trefnu unrhyw hyfforddiant arall sy’n ofynnol, mewn ymgynghoriad gyda Rheolwr Hyfforddiant AD.	- Cynigir hyfforddiant i aelodau’r Pwyllgor Safonau yn unol â’r Cynnig Hyfforddiant ar gyfer Aelodau. - Darparwyd hyfforddiant ‘gwrandawiadau’ i holl Gadeiryddion Pwyllgorau Safonau drwy’r Fforwm Pwyllgorau Safonau Cenedlaethol ym mis Ebrill 2024. - Hyfforddiant ‘gwrandawiadau’ lleol wedi’i drefnu ar gyfer y Pwyllgor Safonau drwy ddarparwr allanol 06/09/2024
9	Hyfforddiant Cod Ymarfer ar gyfer Cynghorau Tref a Chymuned (hyfforddiant gloywi canol tymor)	I drefnu, mewn ymgynghoriad â’r Rheolwr Hyfforddi AD, hyfforddiant ar y Cod Ymarfer fydd yn cael ei gynnis i Gynghorau Tref a Chymuned yn ystod Hydref 2024.	4 sesiwn wedi’u trefnu drwy Un Llais Cymru fel a ganlyn: - Dydd Llun 14/10/2024 – 2:00pm-3:30pm Cymraeg - Dydd Mercher 23/10/2024 – 2:00pm - 3:30pm Saesneg - Dydd Iau 7/11/2024 – 6:30pm-8:00pm Cymraeg - Dydd Iau 19/11/2024 – 6:30pm-8:00pm Saesneg - Adroddiad ar bresenoldeb wedi’i gyflwyno i’r Pwyllgor Safonau yn ei gyfarfod ym mis Mehefin 2025.
10	Hyfforddiant Cadeirio - Herio Ymddygiad	Cadeirydd / Is-gadeirydd i fynychu hyfforddiant sy’n cael ei drefnu drwy’r Rheolwr Hyfforddiant AD ar ddelio gydag ymddygiad heriol gan aelodau a/neu’r cyhoedd.	Ychwanegir y mater hwn at Raglen y Pwyllgor Safonau ar gyfer 25/26
11	Sut i wneud cwyn	Rhaid ystyried sut i roi cyhoeddusrwydd i gwynion yn erbyn Aelodau unwaith y cytunir beth fydd y broses ar gyfer ‘cwynion lefel isel’ yn dilyn ymgynghoriad Llywodraeth Cymru ar yr Adolygiad Penn.	Dal yn disgwyl am fanylion gan Lywodraeth Cymru am eu hymgyngghoriad ar yr Adolygiad Penn.
12	Caniatadau Arbennig	Pan fydd ceisiadau’n codi.	Nid oes unrhyw geisiadau am ganiatadau arbennig wedi’u derbyn ar gyfer y cynfod hwn.

13	Adroddiadau Blynnyddol Aelodau	Dylai'r Pwyllgor Safonau barhau i annog y weithred o gwblhau Adroddiadau Blynnyddol a gweithio gyda Phennaeth y Gwasanaethau Democrataidd mewn perthynas â'r mater hwn, gan gofio mai dewis bob Cyngorydd unigol yw cwblhau adroddiad blynnyddol ai peidio.	Mae'r adroddiadau a gyflwynwyd gan y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd yng nghyfarfodydd ffurfiol y Pwyllgor Safonau yn cynnwys manylion am Adroddiadau Blynnyddol.
14	Cynghorau Tref a Chymuned	Rhaid i'r Cadeirydd a'r Is-gadeirydd fynychu Cyfarfodydd Fforwm rheolaidd i gyflwyno materion o ddiddordeb gan y Pwyllgor Safonau i Gynghorau Tref a Chymuned a Chylchlythyrau.	- Mynychodd y Cadeirydd gyfarfod y Fforwm ar 19/09/2024. - Gwnaed trefniadau i'r Cadeirydd fynychu cyfarfod y Fforwm ym mis Chwefror 2025; fodd bynnag, gan nad oed y Pwyllgor Safonau wedi cwrdd ym mis Rhagfyr 2024, cafodd hyn ei ail-drefnu, a'r bwriad yw y bydd Cadeirydd y Pwyllgor Safonau'n mynychu cyfarfod y Fforwm ym mis Mai.
15	Fforwm Pwyllgorau Safonau Cenedlaethol	Dylai Cadeirydd y Pwyllgor Safonau fynychu cyfarfodydd y Fforwm a chynnig adborth i aelodau'r Pwyllgor Safonau.	- Mynychodd Trefor Owen (yn ei gapasiti fel Is-gadeirydd ar y pryd) gyfarfod o'r Fforwm ar 24/06/2024. Rhannwyd nodiadau gydag aelodau'r Pwyllgor Safonau, a chawsant eu trafod yn ddiweddarach ym mis Mehefin 2024. - Mynychodd Trefor Owen (yn ei gapasiti fel Cadeirydd) gyfarfod o'r Fforwm ar 27/01/2025. Rhannwyd nodiadau gydag aelodau'r Pwyllgor Safonau ym mis Chwefror 2025. - Trefnwyd hyfforddiant gwrandawiadau i Aelodau'r Fforwm (h.y. Cadeirydd y Pwyllgor Safonau) ar 23/04/2024. Nid oedd Rhys Davies (yn ei gapasiti fel Cadeirydd ar y pryd) yn gallu mynychu, ond derbyniodd recordiad o'r hyfforddiant.
16	OGCC a PDC yn adrodd ar achosion Darparu dolenni ar gyfer aelodau'r Pwyllgor Safonau.	Darparu adroddiadau ym mhob cyfarfod ffurfiol o'r Pwyllgor Safonau yn cyfeirio at yr achosion a gyhoeddwyd gan y OGCC a PDC.	- Wedi'i gynnwys yn yr agenda ar gyfer cyfarfod ffurfiol y Pwyllgor Safonau ym mis Mehefin 2024 a Chwefror 2025. - Materion yn y Newyddlenni/gohebiaeth wedi'u rhannu gyda Chynghorau Tref a Chymuned ac Aelodau CSYM.

17	Adroddiad Penn / ymgynghoriad LIC ar faterion moesegol	- Mae'r adroddiad Penn wedi'i gyhoeddi. Ymgynghoriad LIC wedi dod i ben 23.06.2023. - Ymatebion i'r Ymgynghoriad a gyhoeddwyd gan LIC ym mis Tachwedd 2023. - Angen gwaith pellach pan mae ymateb Llywodraeth Cymru i'r ymgynghoriad yn cael ei gyhoeddi. Dim amserlen gyhoeddus ar hyn o bryd.	Dim manylion pellach wedi'u derbyn.
18	Trafodaethau Blynyddol ar gyfer aelodau'r Pwyllgor Safonau	- Bydd y Cadeirydd yn cwrdd ag Aelodau ac yn adrodd ar unrhyw allbynnau sydd angen eu cyfeirio i'r Swyddog Monitro. - Bydd y Cadeirydd yn cael sgwrs gyda'r Swyddog Monitro.	- Penodwyd Cadeirydd ac Is-gadeirydd newydd ym mis Chwefror 2024. Ymddiswyddodd y Cadeirydd o'r rôl ym mis Awst 2024. Penodwyd yr Is-gadeirydd fel Cadeirydd ym mis Medi 2024. Cafodd Is-Gadeirydd ei benodi yn Chwefror 2025. - O ganlyniad i hyn, a chapasiti swyddogion (oherwydd swydd wag ers Haf 2024) nid yw'r mater hwn wedi gwneud cynnydd oherwydd yr angen i flaenoriaethu materion eraill ar y rhaglen waith. Bydd y mater hwn yn cael ei gynnwys yn Rhaglen Waith 2025-2026.
19	Goruchwyllo'r Cyngor a chyfarfodydd ei Bwyllgorau o bryd i'w gilydd.	- Bydd aelodau'r Pwyllgor Safonau yn goruchwyllo cyfarfodydd y Cyngor Sir neu ei Bwyllgorau os bydd angen, a bydd hefyd yn darparu adborth i'r Cadeirydd perthnasol. - Yn dilyn ymlaen o waith yn ystod 2023/2024, bydd y Pwyllgor Safonau'n parhau i oruchwyllo cyfarfodydd y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion. Y bwriad gwreiddiol yw bod dau aelod annibynnol yn mynychu cyfarfodydd y Pwyllgor am 6 mis (gan ddechrau ym mis Mawrth 2024), gyda'r bwriad o gynnal adolygiad ar ôl 3 mis (Mai); efallai bydd yr ymarferiad goruchwyllo yn dod i ben yn gynt na'r disgwyl neu'n cael ei ymestyn, fel y gwelir yn briodol. Bydd canfyddiadau cyffredinol yn cael eu bwydo yn ôl i Gadeirydd y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion ar ddiwedd yr ymarferiad; bydd	- Dechreuodd y Pwyllgor Safonau oruchwyllo cyfarfodydd y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion ym mis Mawrth 2024, fel rhan o waith ataliol y Pwyllgor yn dilyn atgyfeiriad gan y Swyddog Monitro. Roedd hyn yn dilyn cyfarfod rhwng Cadeirydd ac Is-gadeirydd y Pwyllgor Safonau (ar y pryd), a Chadeirydd y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion. Bwriad y Pwyllgor Safonau oedd goruchwyllo cyfarfodydd y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion am gyfnod o 6 mis, gan gynnal adolygiad ar ôl 3 mis. - Mynychodd aelodau annibynnol y Pwyllgor Safonau gyfarfodydd y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion yn eu tro ym mis Mawrth, Ebrill a Mai 2024. Yn dilyn hyn, adolygodd yr aelodau annibynnol y mater mewn cyfarfod anffurfiol ar 13/05/2024

		unrhyw bryderon brys yn cael eu hadrodd yn gynt.	a phenderfynu peidio â pharhau gyda'r gwaith goruchwyllo/adolygu ymhellach. Ni gwblhawyd unrhyw oruchwyliaeth pellach yn ystod y flwyddyn.
20	Cefnogi gwaith y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd wrth iddo annog llesiant aelodau'r Cyngor Sir.	Cynorthwyo'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd wrth iddo arwain y gwaith hwn.	Mae'r Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd yn cyflwyno ei ddiweddariad mewn perthynas â materion yn ymwneud ag Aelodau mewn cyfarfodydd ffurfiol y Pwyllgor Safonau.
21	Cofrestr Rhoddion a Lletygarwch - cynyddu gwerth y gofrestr i £25.	Yn dilyn trafodaeth ar lefel genedlaethol yn Fforwm Pwyllgor Safonau Cenedlaethol Cymru i safoni'r trothwy ar gyfer cofrestru rhoddion a lletygarwch ym mhob un o'r awdurdodau yng Nghymru, cytunodd y Cyngor, mewn egwyddor y byddai'r trothwy arfaethedig o £25 yn cael ei weithredu yn yr awdurdod hwn, yn hytrach na'r cyfyngiad £20 presennol. Fodd bynnag, mae angen newid Cyfansoddiad y Cyngor cyn y gellir rhoi'r trothwy newydd ar waith. Gwnaed argymhelliad y dylid cynnwys yr argymhelliad hwn wrth gyflwyno'r adroddiad priodol nesaf i'r Pwyllgor Gwaith / y Cyngor llawn. Nid oes cyfle o'r fath wedi codi hyd yma. Dyma yw bwriad y Pwyllgor.	- Nid oes cyfle wedi bod i weithredu ar y mater hwn. - Bydd y mater hwn yn cael ei gynnwys yn Rhaglen Waith 2025-2026.
22	Camau'n codi o'r adolygiadau ar gofrestr diddordebau Aelodau etholedig gan Aelodau annibynnol y Pwyllgor Safonau.	Cwblhawyd yr adolygiadau ym mis Ionawr 2024. Trafodwyd y canfyddiadau mewn cyfarfod anffurfiol ar 01/02/2024. Mae gwaith yn parhau er mwyn sicrhau bod canfyddiadau'r adolygiad hwnnw yn cael eu dosbarthu ymhlith (a) Cyngorwyr unigol, (b) arweinyddion grŵp, (c) swyddogion a (d) yr holl aelodau.	- Cynhaliwyd adolygiad o sampl cofrestr diddordebau Cyngorwyr Sir ym mis Ionawr 2024 (fel rhan o Raglen Waith y Pwyllgor ar gyfer 2023-2024), a thrafodwyd y canfyddiadau mewn cyfarfod anffurfiol o'r Pwyllgor Safonau ym mis Chwefror 2024. - Cafodd y gwaith o weithredu ar y canfyddiadau o ganlyniad i'r adolygiadau ei gynnwys fel cam gweithredu ar Raglen Waith 2024/2025. - Adroddwyd ar y broses yng nghyfarfod ffurfiol y Pwyllgor Safonau ym mis Mehefin 2024 a Chwefror 2025. - Anfonwyd gohebiaeth at Gyngorwyr unigol lle roedd yr

			adolygydd o'r farn bod yr Aelod angen adolygiad / diweddariad / eglurhad am unrhyw wybodaeth. • Lle roedd pryderon ynghylch llesiant e.e. oherwydd cofnodion presenoldeb, anfonwyd gohebiaeth at yr Arweinydd Grŵp perthnasol. • Nodwyd materion corfforaethol e.e. materion technegol gan aelodau annibynnol tra'n cwblhau adolygiadau, ac anfonwyd gohebiaeth at y Prif Weithredwr er mwyn codi'r pryderon hyn. • Paratowyd adroddiad canfyddiadau cyffredinol, a chafodd ei rannu gyda'r Arweinyddion Grŵp, ac yna'r holl Aelodau ym mis Gorffennaf 2024.
23	Mynediad at wybodaeth am y Pwyllgor Safonau ar y Cyngor Sir	• Cafodd y mater ei gynnwys yn rhaglen waith y Pwyllgor ar gyfer 2023/2024 ond, oherwydd ymrwymadau gwaith eraill, ni weithredwyd arno. • Mae'r wefan yn cael ei datblygu'n helaeth, a byddai'n amserol cymryd camau er mwyn sicrhau bod mynediad rhwydd ar gael at wybodaeth am y Pwyllgor Safonau ar wefan y Cyngor.	• Mae gwybodaeth am y Pwyllgor Safonau wedi'i gynnwys ar wefan y Cyngor ac mae manylion cyfarfodydd Aelodau yn gyfredol. Fodd bynnag, oherwydd ymrwymadau gwaith, nid oes gwaith pellach wedi'i wneud i ychwanegu'r wybodaeth honno sydd eisoes ar gael. • Bydd y mater hwn yn cael ei gynnwys yn Rhaglen Waith 2025-2026.
24	Ymateb i geisiadau a wnaed mewn perthynas ag archwiliadau sy'n mynd rhagddynt gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru o ganlyniad i gwynion yn erbyn Cyngorwyr Sir / Cyngorwyr Cymuned.	• Mae OGCC yn archwilio cwynion mewn perthynas ag 2 Cyngorydd Sir ac 1 Cyngorydd Cymunedol ar hyn o bryd. • Cymryd unrhyw gamau adferol mewn perthynas â'r materion hyn ac unrhyw faterion eraill all godi yn ystod y flwyddyn.	• Mae OGCC yn archwilio cwynion mewn perthynas ag 1 Cyngorydd Sir ac 1 Cyngorydd Cymunedol ar hyn o bryd. • Anfonodd OGCC ei adroddiad ar archwiliad i gŵyn mewn perthynas â'r Cod Ymddygiad yn erbyn Cyngorydd Sir (dan adran 69 Deddf Llywodraeth Leol 2000) at y Swyddog Monitro ym mis Rhagfyr 2024. Mae'r adroddiad yn nodi y dylid cyfeirio'r mater i'w ystyried gan Bwyllgor Safonau'r Cyngor. Cynhaliodd y Pwyllgor Safonau Benderfyniad dechreuol ar 26/02/2025, yn unol â'i Weithdrefn Gwrandawiadau. Yn y cyfarfod, penderfynodd y Pwyllgor Safonau y dylai'r gŵyn fod yn destun gwrandawriad lleol

			gyda'r Pwyllgor. Cynhelir y gwrandawriad y tu allan i gwmpas yr adroddiad blynyddol hwn, ac felly mae ymdrin â'r mater hwn yn rhywbeth yr adroddir arno yn rhaglen waith y Pwyllgor Safonau ar gyfer 2025/2026.
25	Materion yn deillio o drafodaethau gydag Arweinyddion Grŵp wrth baratoi Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Safonau ar gyfer y Cyngor llawn.	• Canlyniad cyfarfodydd: Materion i'w gweithredu: • Gohebiaeth gyffredinol mewn perthynas â phroses 2023/2024 i'w hanfon at Arweinyddion Grŵp. • Addasu ffurflen adborth i Arweinyddion Grŵp a bod y Pwyllgor Safonau'n annog Arweinyddion Grŵp i gynnwys mwy o dystiolaeth ym mocsys 1-3 (addasu fformat, cadarnhau na fydd y ffurflen yn cael ei chyhoeddi) - sicrhau cysondeb gyda gwybodaeth am hyfforddiant sy'n cael ei derbyn yn chwarterol gan Arweinyddion Grŵp. • Anogir Arweinyddion Grŵp i gwblhau adolygiadau datblygiad personol ffurfiol yn flynyddol gydag Aelodau'r Grŵp. • Trefnu'r holl gyfarfodydd rhwng Arweinyddion Grŵp a'r Pwyllgor Safonau ar yr un diwrnod, er mwyn hwyluso trefniadau a chadw chostau'n isel. Gofynnir i Arweinyddion Grŵp fynychu eu cyfarfod gyda'r Pwyllgor Safonau ar eu pen eu hunain er mwyn creu awyrgylch agored lle all y Pwyllgor ac Aelodau drafod rhwymedigaeth statudol yr Arweinyddion Grŵp yn agored.	• Anfonwyd gohebiaeth gyffredinol mewn perthynas â phroses 2023/2024 at Arweinyddion Grŵp 23 Awst 2024. • Trafodwyd ffurflen adborth yr Arweinyddion Grŵp ar gyfer y Pwyllgor Safonau mewn cyfarfod anffurfiol o'r Pwyllgor Safonau ym mis Hydref 2024, a gwnaed addasiadau. Cyflwynodd Gadeirydd y Pwyllgor Safonau y ffurflen adrodd ddiwygiedig i'r Arweinyddion Grŵpiau mewn cyfarfod ar 30/ Ionawr 2025. Cafodd Arweinyddion Grŵp gyfle i godi unrhyw bryderon ar lafar yn y cyfarfod neu drwy ohebiaeth. Ni dderbyniwyd unrhyw ohebiaeth. Anfonwyd y fersiwn derfynol at Arweinyddion Grŵp ym mis Mawrth 2025 gyda chais iddynt gwblhau'r ffurflen erbyn 30 Ebrill 2025, fel y gellir trefnu cyfarfodydd ym mis Mai 2025. MAE MWY O FANYLION I'W CYNNWYS YMA MAES O LAW
26	Cyngor Cymuned B	• Yn dilyn ymlaen o waith yn 2024/25, mae bwriad i gytuno ar ddyddiad adolygu gyda'r Cyngor Cymuned hwn, os oes angen hynny.	• Anfonwyd gohebiaeth at Gadeirydd y Cyngor Cymuned hwn ar 21/06/2024, yn nodi'r digwyddiadau ers Chwefror 2023, ac yn gofyn i'r Cyngor gadarnhau y byddai'r

			Adolygiad yn cael ei gynnal erbyn diwedd Gorffennaf 2024 neu nad oedd yn dymuno i'r Pwyllgor Safonau gynnal Adolygiad o'r fath. • Dywedodd Clerc y Cyngor, mewn gohebiaeth ar 1 Awst, na fyddai Adolygiad o'r fath yn bosibl dan Ionawr 2025. Gofynnwyd am gadarnhad ysgrifenedig am gais y Clerc dros y ffôn, ond ni dderbyniwyd unrhyw gadarnhad. Ar y sail bod yr adolygiad wedi'i gynnig i'r Cyngor hwn ers Gwanwyn 2023, heb unrhyw gytundeb ar ddyddiad, a gan fod Adolygiad yn broses wirfoddol ac na wnaed cais ffurfiol am Adolygiad, penderfynodd y Pwyllgor Safonau nad oedd y Cyngor Cymuned eisiau adolygiad gan y Pwyllgor Safonau, ac na fyddai cyswllt pellach yn cael ei wneud mewn perthynas â'r cynnig am Adolygiad.
--	--	--	--

ATODIAD 3

Rhaglen Waith Arfaethedig y Pwyllgor Safonau ar gyfer 2025/2026

Rhif	Eitemau	Cam Gweithredu
1	Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Safonau ar gyfer y Cyngor Llawn	- Fod y Pwyllgor yn dechrau ystyried a gweithio ar yr Adroddiad Blynyddol cyn ei gyfarfod ffurfiol ym mis Mehefin 2026. - Fod y Pwyllgor yn datblygu ei adroddiad blynyddol ar gyfer 2025/2026 (a'r cynllun gwaith arfaethedig ar gyfer 2026/2027) ar ddiwedd tymor 2025/2026. - Mae hyn yn cynnwys gweithio gydag Arweinyddion Grŵp mewn perthynas â'u cyfrifoldebau adrodd dan Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, a'r broses i'w dilyn rhwng Arweinyddion Grŵp a'r Pwyllgor Safonau.
2	Gweithredu'r Protocol Datrysiaid Lleol ar gyfer Cynghorwyr Sir a Chynghorwyr Tref a Chymuned	Pan fo'n ofynnol / yn ôl disgresiwn y Cadeirydd.
3	Cynnig a darparu hyfforddiant sydd ar gael i arweinwyr pleidiau gwleidyddol Angen penderfynu: - Pwy fydd yn darparu'r hyfforddiant - Cynnwys Aelodau'r Pwyllgor Safonau - Cynnwys Uwch Swyddogion?	- Rhaid gwneud y trefniadau hyn ar ddechrau bob gweinyddiaeth a rhaid cynnal hyfforddiant cyn pen 6 mis o'r etholiad, a rhaid ei adolygu'n flynyddol. - Bydd y Pwyllgor Safonau'n annog Arweinyddion Grŵp i gwblhau hyfforddiant a ddatblygir dan sgôp Fforwm Pwyllgor Safonau Cenedlaethol a/neu drwy'r CLILG. - Yn lleol, bydd y Pwyllgor Safonau'n parhau i weithio gyda'r adran Hyfforddiant (AD) i drefnu Hyfforddiant 1-1 ar gyfer Arweinyddion Grŵp er mwyn eu cefnogi gyda'u rolau fel arweinwyr statudol ar faterion sy'n cael eu hystyried yn berthnasol ar gyfer Arweinyddion Grŵp Lleol.
4	Cyfathrebu gydag arweinyddion pleidiau gwleidyddol gan gynnwys mewn perthynas â dyletswydd arweinyddion grŵp dros ymddygiad eu haelodau	- Cadeirydd ac Is-gadeirydd i adrodd mewn cyfarfodydd Arweinyddion Grŵpiau yn dilyn bob cyfarfod ffurfiol o'r Pwyllgor Safonau. - Adrodd / cyfathrebu pellach i'w wneud ar gais. - Unrhyw waith sydd ei angen fel rhan o ddyletswydd y Pwyllgor Safonau i asesu a ddylid rhyddhau arweinyddion grŵp o'u dyletswyddau statudol.
5	Cyfathrebu gydag aelodau CSYM / Cynghorau Tref a Chymuned	Yn dilyn cyfarfodydd ffurfiol y Pwyllgor. Cytuno sut i gyfathrebu negeseuon allweddol orau.
6	Cyfarfodydd	- Cyfarch y gofyn statudol o gynnal un cyfarfod ffurfiol yn flynyddol. Mae wedi bod yn arferol cynnal 2 gyfarfod ffurfiol. - Efallai y trefnir cyfarfodydd anffurfiol pan fo'n ofynnol.
7	Adrodd am gwynion - Adroddiadau Diweddarau Chwarterol	- Bydd adroddiadau'n cael eu cynnwys yn Agenda ffurfiol y Pwyllgor. - Mae adroddiad y Pwyllgor Safonau'n trafod unrhyw dueddiadau penodol o ran ymddygiad gwael. Angen parhau i adolygu hyn a sicrhau bod y broses yn gwarchod

ATODIAD 3

		a pharchu (unrhyw rai o) ofynion cyfrinachedd yr OGCC mewn perthynas â'r materion hyn.
8	Hyfforddiant ar gyfer aelodau'r Pwyllgor Safonau	- Annog holl aelodau'r Pwyllgor Safonau i gwblhau'r holl hyfforddiant mandadol. - Trefnu unrhyw hyfforddiant arall sy'n ofynnol, mewn ymgynghoriad gyda Rheolwr Hyfforddiant AD.
9	Hyfforddiant Cadeirio - Herio Ymddygiad	Cadeirydd / Is-gadeirydd i fynychu hyfforddiant sy'n cael ei drefnu drwy'r Rheolwr Hyfforddiant AD ar ddelio gydag ymddygiad heriol gan aelodau a/neu'r cyhoedd.
10	Sut i wneud cwyn	Ystyried sut i roi cyhoeddusrwydd i gwynion yn erbyn Aelodau unwaith y cytunir beth fydd y broses ar gyfer 'cwynion lefel isel' yn dilyn ymgynghoriad Llywodraeth Cymru ar yr Adolygiad Penn.
11	Caniatadau Arbennig	Pan fydd ceisiadau'n codi.
12	Adroddiadau Blynyddol Aelodau	Bydd y Pwyllgor Safonau yn parhau i annog y weithred o gwblhau Adroddiadau Blynyddol a gweithio gyda Phennaeth y Gwasanaethau Democrataidd mewn perthynas â'r mater hwn, gan gofio mai dewis bob Cynghorydd unigol yw cwblhau adroddiad blynyddol ai peidio.
13	Cynghorau Tref a Chymuned	Bydd Cadeirydd a/neu'r Is-gadeirydd yn mynychu Cyfarfodydd Fforwm rheolaidd i gyflwyno materion o ddiddordeb gan y Pwyllgor Safonau i Gynghorau Tref a Chymuned.
14	Fforwm Pwyllgorau Safonau Cenedlaethol	Bydd Cadeirydd y Pwyllgor Safonau yn mynychu cyfarfodydd y Fforwm a chynnig adborth i aelodau'r Pwyllgor Safonau.
15	OGCC a PDC yn adrodd ar achosion Darparu dolenni ar gyfer aelodau'r Pwyllgor Safonau.	Darparu adroddiadau ym mhob cyfarfod ffurfiol o'r Pwyllgor Safonau yn cyfeirio at yr achosion a gyhoeddwyd gan yr OGCC a PDC.
16	Adroddiad Penn / ymgynghoriad LIC ar faterion moesegol	- Mae'r adroddiad Penn wedi'i gyhoeddi. Ymgynghoriad LIC wedi dod i ben 23.06.2023. - Ymatebion i'r Ymgynghoriad a gyhoeddwyd gan LIC ym mis Tachwedd 2023. - Angen gwaith pellach pan mae ymateb Llywodraeth Cymru i'r ymgynghoriad yn cael ei gyhoeddi. Dim amserlen gyhoeddus ar hyn o bryd.
17	Trafodaethau Blynyddol ar gyfer aelodau'r Pwyllgor Safonau	- Bydd y Cadeirydd yn cwrdd ag Aelodau ac yn adrodd ar unrhyw allbynnau sydd angen eu cyfeirio i'r Swyddog Monitro. - Bydd y Cadeirydd yn cael sgwrs gyda'r Swyddog Monitro.
18	Goruchwyllo'r Cyngor a chyfarfodydd ei Bwyllgorau o bryd i'w gilydd.	Bydd aelodau'r Pwyllgor Safonau yn goruchwyllo cyfarfodydd y Cyngor Sir neu ei Bwyllgorau os bydd angen, a bydd hefyd yn darparu adborth i'r Cadeirydd perthnasol.
19	Cefnogi gwaith y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd wrth iddo annog llesiant aelodau'r Cyngor Sir.	Cynorthwyo'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd wrth iddo arwain ar y gwaith hwn.

ATODIAD 3

20	Cofrestr Rhoddion a Lletygarwch - cynyddu gwerth y gofrestr i £25.	Yn dilyn trafodaeth ar lefel genedlaethol yn Fforwm Pwyllgor Safonau Cenedlaethol Cymru i safoni'r trothwy ar gyfer cofrestru rhoddion a lletygarwch ym mhob un o'r awdurdodau yng Nghymru, cytunodd y Cyngor, mewn egwyddor ym mis Medi 2023, y byddai'r trothwy arfaethedig o £25 yn cael ei weithredu yn yr awdurdod hwn, yn hytrach na'r cyfyngiad £20 presennol. Fodd bynnag, mae angen newid Cyfansoddiad y Cyngor cyn y gellir rhoi'r trothwy newydd ar waith. Gwnaed argymhelliad y dylid cynnwys yr argymhelliad hwn wrth gyflwyno'r adroddiad priodol nesaf i'r Pwyllgor Gwaith / y Cyngor llawn. Nid oes cyfle o'r fath wedi codi hyd yma. Dyma yw bwriad y Pwyllgor.
21	Mynediad at wybodaeth am y Pwyllgor Safonau ar y Cyngor Sir	- Cafodd y mater ei gynnwys yn rhaglen waith y Pwyllgor ar gyfer 2023/2024 a 2024/2025 ond, oherwydd ymrwymïadau gwaith eraill, ni weithredwyd arno. - Mae'r wefan yn cael ei datblygu'n helaeth, a byddai'n amserol cymryd camau er mwyn sicrhau bod mynediad rhwydd ar gael at wybodaeth am y Pwyllgor Safonau ar wefan y Cyngor.
23	Ymateb i geisiadau a wnaed mewn perthynas ag archwiliadau sy'n mynd rhagddynt gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru o ganlyniad i gwynion yn erbyn Cynghorwyr Sir / Cynghorwyr Cymuned.	- Mae 1 achos wedi'i gyfeirio gan OGCC i'r Pwyllgor Safonau i'w ystyried. Bydd y Gwrandawriad yn cael ei drefnu yn ystod cyfnod adrodd 2025/2026. - Mae OGCC yn archwilio cwynion mewn perthynas ag 1 Cynghorydd Sir ac 1 Cynghorydd Cymunedol ar hyn o bryd. - Cymryd unrhyw gamau adferol mewn perthynas â'r materion hyn ac unrhyw faterion eraill all godi yn ystod y flwyddyn.
24	Materion yn deillio o drafodaethau gydag Arweinyddion Grŵp wrth baratoi Adroddiad Blyneddol y Pwyllgor Safonau ar gyfer y Cyngor llawn.	- Canlyniad cyfarfodydd: Materion i'w gweithredu: - Gohebiaeth gyffredinol mewn perthynas â phroses 2024/2025 i'w hanfon at Arweinyddion Grwpiau (os oes angen). [NODI MANYLION PELLACH YMA YN DILYN CYFARFODYDD GYDA'R ARWEINYDDION GRWP IAU]
25	Protocol Datrysiaid Lleol	Gweithredu newidiadau i'r Protocol Datrysiaid Lleol yn dilyn adolygiad yn Chwefror 2025, sy'n cyd-fynd â'r egwyddorion a rannwyd gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru.

Newyddlen y Pwyllgor Safonau: Cyngorau Tref a Chymuned

Haf 2024 - Rhifyn 7

Mae'r [Pwyllgor Safonau](#) (PS) yma i gynorthwyo Cyngorwyr i gydymffurfio â'r Cod Ymddygiad sydd wedi cael ei fabwysiadu gan eich Cyngor Tref neu Gymuned (CTC). Fel y gwyddoch, mae cynnal ymddygiad moesegol o safon uchel yn rhan hanfodol o'ch rôl yn cynrychioli'r cyhoedd.

Hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad ar gyfer y Cyngorau Tref a Chymuned

Mae'r PS yn falch o allu cynnig pedwar sesiwn hyfforddi ar y Cod Ymddygiad ar gyfer Clercod a Chynghorwyr CTC yn ystod tymor yr Hydref 2024. Mae cynnig yr hyfforddiant hwn yn cael ei ystyried yn amserol (hanner ffordd drwy'r tymor ers yr etholiadau lleol diwethaf, pan gynigwyd yr hyfforddiant hwn ddiwethaf) ac oherwydd bod cynnydd wedi bod yn nifer y cwynion mewn CTCau lleol yn ystod Chwarter 4 2023/2024. Mae'r PS yn awyddus i annog Clercod a Chynghorwyr i fynychu'r sesiynau hyn er mwyn sicrhau eich bod yn gwella'ch dealltwriaeth o'r Cod Ymddygiad.

Mae'r sesiynau a gynigir fel a ganlyn:

Dydd Llun, 14/10/2024 am 2:00yp (Cymraeg)

Dydd Mercher 23/10/2024 am 2:00yp (Saesneg)

Dydd Iau 07/11/2024 am 6:30yh (Cymraeg)

Dydd Mawrth 19/11/2024 am 6:30yh (Saesneg)

Bydd y sesiynau yn para awr a hanner. Fe'i cynhelir yn rhithiol.

Yn ôl Canllaw ar Gosbau Panel Dyfarnu Cymru, mae methiant i fynychu hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad yn cael ei ystyried yn ffactor gwaethybol wrth bennu cosb am dorri'r Cod. Nid yw mynychu hyfforddiant yn ffordd o sicrhau na fydd cwynion yn cael eu gwneud yn erbyn Cyngorwyr ond mae'n ffordd o addysgu Clercod a Chynghorwyr er mwyn sicrhau eich bod yn deall y Cod a'i oblygiadau.

Mae gohebiaeth eisoes wedi cael ei hanfon at Glercod y CTCau a gofynnir i chi gysylltu â'r Adain Gyfreithiol i gael lle ar y cwrs yma. Mae lleoedd yn gyfyngedig a gweithredir ar sail y cyntaf i'r felin. Cysylltwch â Cyfraith@ynysmon.llyw.cymru **erbyn 27/09/2024** i wneud yn siŵr eich bod yn cael lle, gan nodi pa sesiwn yr hoffech ei mynychu. **Nid oes cost ar gyfer y sesiynau hyn.**

Dros y dudalen..

Caniatâd arbennig

Mae'n bosib i Gynghorwyr dderbyn caniatâd arbennig gan y PS i gymryd rhan mewn penderfyniadau hyd yn oed os oes gan yr Aelod hwnnw ddiddordeb sy'n rhagfarnu o dan y Cod Ymddygiad. Mae Clercod y CTCau wedi derbyn canllawiau lleol ar sut i wneud cais am ganiatâd arbennig a byddai'r Swyddog Monitro yn hapus i ddarparu copi pellach ar gais.

Cysylltwch â'r Swyddog Monitro am gyngor a chymorth mewn perthynas ag unrhyw gais y dymunwch ei wneud.

Gwefannau Cymdeithasol

Yn ystod ei gyfarfodydd ffurfiol derbyniodd y PS adroddiadau ar yr achosion Cymru gyfan a ystyriwyd gan [Ombwdsman Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru](#) (OGCC) a [Phanel Dyfarnu Cymru](#) (PDC). Mae gan y Cyngor Sir brotocol cyfryngau cymdeithasol, mae copi ar gael [yma](#). O ystyried yr achosion a ystyriwyd gan PDC/OGCC yn ddiweddar, os nad oes gan eich CTC brotocol cyffelyb, efallai y dylech ystyried mabwysiadu protocol o'r fath gan y gallai materion yn ymwneud â'r cyfryngau cymdeithasol arwain at honiadau o dorri'r Cod Ymddygiad ar gyfer Aelodau.

Cwynion diweddar

Mae'r PS yn poeni bod 5 cwyn wedi cael ei anfon at sylw OGCC ynglŷn ag Aelodau un Cyngor Cymuned yn lleol mewn cyfnod byr o amser ar ddechrau 2024 (yn ystod Chwarter 4 2023/2024). Mae'r ymchwiliad yn dal i fynd rhagddo yn gysylltiedig ag un achos.

Mae hyn yn gynnwys o'i gymharu â Chwarter 1, 2 a 3 pan na chafodd unrhyw gwynion eu hanfon at sylw'r Ombwdsman ynglŷn â Chynghorwyr CTCau Ynys Môn.

Mae OGCC yn annog CTCau i fabwysiadu protocol datrysiaid lleol sy'n seiliedig ar brotocol enghreifftiol Un Llais Cymru. Mae'r protocol hwnnw ar gael [yma](#).

Ar gyfer materion lle nad ydy'r Protocol yn addas bydd rhaid i chi ystyried anfon cwyn at sylw OGCC.

Ac yn olaf...

Cynhaliwyd cyfarfod ffurfiol diwethaf y PS ar 18/06/2024. Os ydych yn dymuno edrych ar yr eitemau/adroddiadau a ystyriwyd yn ystod y cyfarfod hwnnw, dilynwch y ddolen [hon](#).

Os oes gennych unrhyw awgrymiadau am y math o bynciau yr hoffech eu gweld yn cael sylw yn y newyddlen nesaf, gofynnir i chi gysylltu â Chadeirydd y Pwyllgor Safonau ar Cyfraith@ynysmon.llyw.cymru

Newyddlen y Pwyllgor Safonau: Aelodau Cyngor Sir Ynys Môn

Haf 2024 - Rhifyn 7

Mae'r [Pwyllgor Safonau](#) (PS) yma i'ch cefnogi i gydymffurfio â'r [Cod Ymddygiad](#) i aelodau. Fel y gwyddoch, mae cynnal lefel uchel o ymddygiad moesegol yn rhan hanfodol o'ch rôl yn cynrychioli'r cyhoedd.

Hyfforddiant Mandadol ar gyfer Aelodau Etholedig

Noda'r PS fod lefelau presenoldeb Aelodau Etholedig yn ystod hyfforddiant mandadol yn parhau'n is na'r hyn sy'n ddymunol. Fel Pwyllgor, rydym yn awyddus i annog pob Cynghorydd i fynychu hyfforddiant mandadol er mwyn sicrhau fod gennych yr wybodaeth allweddol i'ch galluogi i gyflawni'ch rôl yn llawn. Teimla'r Pwyllgor fod hyfforddiant yn fodd o addysgu Cynghorwyr ac ychwanegu gwerth i'r Cyngor cyfan.

Mae Arweinyddion Grwpiau yn derbyn adroddiad chwarterol ar bresenoldeb aelodau o'u grŵp yn ystod sesiynau hyfforddi a gofynnir i'r Arweinyddion Grwpiau annog Aelodau sydd heb gwblhau'r holl hyfforddiant mandadol i wneud hynny cyn gynted ag y bo modd. Yn yr un modd, gofynnir i'r unigolion sydd heb gwblhau'r hyfforddiant mandadol i gysylltu â'r Adain Hyfforddiant (Adnoddau Dynol) er mwyn gwirio'r trefniadau arfaethedig ar gyfer unrhyw sesiynau hyfforddi yn y dyfodol.

Protocol Cyfryngau Cymdeithasol

Yn ystod ei gyfarfodydd ffurfiol mae'r PS yn derbyn adroddiad ar achosion o bob cwr o Gymru a ystyriwyd gan [Ombwdsman Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru](#) (OGCC) a [Phanel Dyfarnu Cymru](#) (PDC). O ystyried rhai o'r achosion diweddaraf, mae'r PS yn awyddus i atgoffa Aelodau ynglŷn â'r Protocol Cyfryngau Cymdeithasol sydd ar gael ym mharagraff 5.10 yng [Nghyfansoddiad y Cyngor](#).

Fe'ch anogir fel Aelodau i ystyried y Protocol hwn wrth i chi ddefnyddio gwefannau cymdeithasol.

Adolygiadau Cofrestrau Diddordebau Aelodau Etholedig

Yn ddiweddar cynhaliodd aelodau annibynnol y Pwyllgor Safonau adolygiad o Gofrestrau Diddordebau sampl o Aelodau Etholedig y Cyngor Sir er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth â'r Cod Ymddygiad, a'r gofynion Cofrestru yn benodol.

Penderfynodd y Pwyllgor gymryd y camau gweithredu a ganlyn ar sail eu canfyddiadau:

- Mae rhai o'r Aelodau a oedd yn rhan o'r adolygiad wedi derbyn gohebiaeth bersonol gydag argymhellion i adolygu / diweddarau / esbonio peth o'r wybodaeth yn eu Cofrestrau.
- Pan godwyd pryder am les aelodau, er enghraifft oherwydd newid yn eu patrwm presenoldeb, anfonwyd gohebiaeth at Arweinydd Grŵp yr aelod.
- Codwyd nifer o faterion corfforaethol neu dechnegol ac mae'r rhain wedi cael eu codi â'r Prif Weithredwr.

Dros y dudalen...

- Mae adroddiad cyffredinol er mwyn cynnig adborth ar y pynciau/themâu cyffredinol a godwyd wedi cael ei rannu â'r Arweinyddion Grwpiau yn y lle cyntaf ac yna drwy e-bost â'r holl Aelodau. Gobeithiwn y bydd yr adroddiad yma'n fodd i aelodau ddysgu wrth iddynt ystyried y materion y mae'r PS yn eu hystyried yn arferion da/gwelliannau ar gyfer y dyfodol. Fe'ch anogir i ystyried cynnwys yr adroddiad a gweithredu fel bo'r angen.

Diolch am eich cydweithrediad a gobeithiwn eich bod yn teimlo bod gwerth i'r adolygiadau achlysurol hyn.

Hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad i Gynghorau Tref a Chymuned

Fel rhan o'i ddyletswydd i sicrhau hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad ac yn dilyn cynnydd yn y nifer o gwynion ynglŷn â Chynghorwyr Tref a Chymuned yn ystod Chwarter 4 2023/2024, mae'r PS wedi trefnu hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad i Glercod ac aelodau Cynghorau Tref a Chymuned yr ynys yn ystod tymor yr Hydref 2024. Bydd y sesiynau hyn yn para am awr a hanner. Fe'i cynhelir fel sesiynau rhithiol. Mae pedwar sesiwn wedi cael ei threfnu fel a ganlyn -

Dydd Llun, 14/10/2024 am 2:00yp (Cymraeg)

Dydd Mercher, 23/10/2024 am 2:00yp (Saesneg)

Dydd Iau, 07/11/2024 am 6:30yh (Cymraeg)

Dydd Mawrth, 19/11/2024 am 6:30yh (Saesneg)

Mae'r PS eisoes wedi ysgrifennu at yr holl Gynghorau Tref a Chymuned i'w hysbysu ynglŷn â'r trefniadau hyn.

Yn rhinwedd eich rôl fel Cynghorwyr Sir, gofynnir i chi sicrhau eich bod yn tynnu sylw'r Cynghorau Tref a Chymuned yr ydych chi'n eu mynychu at yr wybodaeth yma ac annog y Clercod a Chynghorwyr i ymuno yn un o'r sesiynau hyn er mwyn gwella eu dealltwriaeth o'r Cod Ymddygiad ar gyfer Aelodau.

Dylech gysylltu gyda cyfraith@ynysmon.llyw.cymru cyn gynted â bo modd os ydych am archebu lle ar un o'r sesiynau hyn. Dyrennir lleoedd ar sail y cyntaf i'r felin.

Ac yn olaf...

Cynhaliwyd cyfarfod ffurfiol diwethaf y PS ar 18/06/2024. Os ydych yn dymuno edrych ar yr eitemau/adroddiadau â ystyriwyd yn y cyfarfod hwnnw, dilynwch y ddolen [hon](#).

Os oes gennych unrhyw awgrymiadau am y math o bynciau yr hoffech eu gweld yn cael sylw yn y newyddlen nesaf, gofynnir i chi gysylltu â Chadeirydd y Pwyllgor Safonau ar Cyfraith@ynysmon.llyw.cymru

Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Safonau a dyletswydd newydd yr Arweinyddion Grwpiau

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

1. O dan Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, erbyn hyn mae gan Arweinyddion Grwpiau ddyletswyddau mewn perthynas â safonau ymddygiad. Rhaid i arweinydd grŵp gwleidyddol (a) gymryd camau rhesymol i hyrwyddo a chynnal safonau uchel gan aelodau'r grŵp a (b) gweithredu â Phwyllgor Safonau'r Cyngor wrth iddo arfer ei swyddogaethau.
2. Mae'n bosib y gallai arweinydd grŵp gwleidyddol sy'n methu â chydymffurfio â'r ddyletswydd newydd mewn ffordd ystyrlon gael eu hystyried i fod yn dwyn anfri ar ei swydd, a'i bod yn debygol eu bod yn torri'r Cod Ymddygiad i Aelodau.
3. Hefyd, mae Deddf 2021 yn gosod dyletswydd ar Bwyllgorau Safonau i lunio adroddiad blynyddol i'r cyngor cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol (1 Ebrill- 31 Mawrth). Rhaid i'r adroddiad gael ei ystyried gan y cyngor perthnasol o fewn tri mis i'w dderbyn.
4. Rhaid i adroddiad blynyddol y Pwyllgor Safonau gynnwys asesiad y Pwyllgor o sut y mae Arweinwyr Grwpiau gwleidyddol wedi cydymffurfio â'r ddyletswydd newydd (paragraff 1 uchod). Bydd rhaid i'r Arweinyddion Grwpiau ddarparu gwybodaeth i'r Pwyllgor Safonau i'w alluogi i wneud hyn.
5. Ar ôl ystyried gofynion Deddf 2021, lluniwyd adroddiad templed drafft i gynorthwyo'r Arweinyddion Grwpiau ac i'w hatgoffa o'r wybodaeth y mae'n rhaid iddynt ei ddarparu yn eu hadroddiad i'r Pwyllgor Safonau.
6. Ni fydd eich ffurflen yn cael ei chyhoeddi. Fe'i rhennir gydag aelodau annibynnol y Pwyllgor Safonau a'r swyddogion cefnogol yn unig.
7. Nid yw'r templed yn gofyn am, ac ni ddylid cynnwys, manylion achosion unigol. Mae'r adroddiad yn canolbwyntio ar y math o gamau a gymerwyd mewn perthynas â phob mater.
8. Gofynnir i Arweinyddion Grwpiau gynhyrchu'r adroddiadau hyn unwaith y flwyddyn; fodd bynnag, os bydd materion o bwys yn codi yn ystod y flwyddyn, gofynnir i'r Arweinyddion Grwpiau ymgynghori â'r Swyddog Monitro, a fydd yn rhoi gwybod i Gadeirydd y Pwyllgor Safonau.
9. Ar ôl eu cwblhau dylai'r Arweinyddion Grwpiau anfon y ffurflenni at y Swyddog Monitro erbyn **30 Ebrill**. Bydd y Swyddog Monitro'n adrodd wrth y Pwyllgor Safonau.
10. Bydd aelodau annibynnol y Pwyllgor Safonau'n trefnu i gwrdd â phob Arweinydd Grŵp ar ben eu hunain yn breifat **yn ystod mis Mai** i drafod yr adroddiad. Anelir cynnal y cyfarfodydd hyn ar yr un diwrnod.
11. Bydd y Pwyllgor Safonau'n cynnwys gwybodaeth addas o adroddiadau'r Arweinyddion Grwpiau o fewn ei adroddiad blynyddol i'r Cyngor. Bydd adroddiad blynyddol y Pwyllgor yn cynnwys crynodeb o'r camau a gymerwyd i gyflawni'r ddyletswydd, barn y Pwyllgor ynghylch a yw'r camau a gymerwyd yn ddigonol ac unrhyw ddarnau o waith y gellid eu cyflawni yn y dyfodol ayb.
12. Bydd y Pwyllgor Safonau'n trafod ei adroddiad blynyddol drafft ar gyfer y Cyngor yn ei gyfarfod ffurfiol ym Mehefin. Yn ystod y cyfarfod hwn, bydd y Pwyllgor Safonau'n cytuno ar ei ganfyddiadau o adroddiadau'r Arweinyddion Grwpiau a bydd hefyd yn adnabod, o fewn y fforwm cyhoeddus yma, unrhyw Arweinydd Grŵp sydd wedi methu â chyflwyno adroddiad.
13. Bydd adroddiad blynyddol y Pwyllgor yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor llawn yn y cyfarfod llawn nesaf sydd ar gael yn dilyn cyfarfod y Pwyllgor Safonau ym mis Mehefin.
14. Os yn berthnasol, bydd rhaid briffio aelodau di-gysylltiad (sydd ddim yn perthyn i grŵp) yn yr un modd â'r Arweinyddion Grwpiau er mwyn sicrhau bod safonau ymddygiad uchel yn cael eu cynnal gan bob aelod, er na fydd disgwyl iddynt gynhyrchu adroddiad yn y modd hwn.

Adroddiad gan Arweinydd Grŵp (AG) i'r Pwyllgor Safonau mewn perthynas â'i ddyletswydd fel AG:

Adroddiad gan:	(enw'r AG)	Grŵp Gwleidyddol:	(enw'r Grŵp)
Y cyfnod y mae'r adroddiad yn ymdrin ag o ('y Cyfnod'):	1 Ebrill 20__ hyd nes 30 Mawrth 20__	Nifer o aelodau yn y grŵp:	

Camau a gymerwyd gan yr AG i hybu cydymffurfiaeth â'r Cod Ymddygiad:

Mae **Atodiad 2** yn cynnwys y math o faterion mae'r Pwyllgor Safonau yn disgwyl i Arweinyddion Grwpiau roddi sylw iddynt a'r trothwy a ddefnyddir gan y Pwyllgor wrth ystyried â ydych chi wedi gweithredu eich dyletswydd fel Arweinydd y Grŵp. Dylech ystyried y materion hyn a'r 10 egwyddor ymddygiad mewn bywyd cyhoeddus a nodir yn **Atodiad 3** wrth baratoi eich ymateb, os gwelwch yn dda.

→ Ymrwymiad personol

Dylech gwblhau'r darn yma yn eich geiriau eich hun. Gweler **Atodiad 2** am fwy o wybodaeth.

→ Annog aelodau

Dylech gwblhau'r darn yma yn eich geiriau eich hun. Gweler **Atodiad 2** am fwy o wybodaeth.

→ Cydweithrediad gyda'r Pwyllgor Safonau ac Arweinyddion Grwpiau eraill

Dylech gwblhau'r darn yma yn eich geiriau eich hun. Gweler **Atodiad 2** am fwy o wybodaeth.

Mae croeso i chi atodi unrhyw dystiolaeth berthnasol sydd gennych o'r camau rydych wedi eu cymryd o safbwynt y materion uchod i'r ffurflen. Fodd bynnag, nid yw hynny'n ofynnol. Ond gofynnir i chi baratoi cyn eich cyfarfod gyda'r Pwyllgor Safonau a bod yn barod i rannu gwybodaeth ac enghreifftiau yn ystod y sgysiau hyn.

Hyfforddiant Modiwlau Mandadol yn ystod y Cyfnod:

Gweler y rhestr o Hyfforddiant Mandadol sydd wedi ei gynnwys yn **Atodiad 4**.

Nifer o fodiwlau hyfforddiant mandadol sydd angen eu cwblhau gan holl aelodau'r Grŵp:		Nifer o fodiwlau sydd wedi eu cwblhau:	
Nifer o aelodau o fewn y grŵp sydd wedi cwblhau'r holl fodiwlau mandadol gofynnol:			
Nifer yr aelodau sydd wedi derbyn hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad yn benodol:			

Cyfarfodydd rheolaidd o'r Grŵp yn ystod y Cyfnod:

Nifer o gyfarfodydd Grŵp sydd wedi eu cynnal ar gyfer holl aelodau'r Grŵp:	
--	--

Adolygiad datblygiad blynyddol rhwng aelodau a'r Arweinydd Grŵp yn ystod y Cyfnod:

Nifer yr aelodau sydd wedi cael cynnig adolygiad blynyddol gyda'r AG:	
Nifer yr aelodau sydd wedi derbyn y cynnig uchod gyda'r AG:	
Nifer yr aelodau sydd wedi mynychu cyfarfod adolygiad blynyddol gyda'r AG:	

Adroddiadau Blynyddol, sy'n cael eu hystyried gan y Pwyllgor fel arfer dda, ar gyfer y Cyfnod:

Nifer yr aelodau sydd wedi cyflwyno adroddiad blynyddol:	
--	--

Cofrestr Sefydlog o Ddiddordebau Personol:

Nifer yr aelodau sydd wedi adolygu eu Cofrestr Sefydlog o Ddiddordebau Personol:	
--	--

Cwynion:

Cwyn gan: (nodwch y niferoedd)	Y camau a gyrhaeddwyd:		
	Anffurfiol	Protocol Datrysiaid Lleol	OGGC
aelod o'r cyhoedd			
swyddog			
aelod o'r un grŵp gwleidyddol			
aelod o wahanol grŵp gwleidyddol / ddim mewn grŵp gwleidyddol			

Cyfarfodydd cefnogi:

Nifer yr aelodau sydd wedi cael cynnig cyfarfod cefnogi gan yr AG:	
Nifer yr aelodau sydd wedi derbyn y cynnig am gyfarfod cefnogi gan yr AG:	

Ystyriaeth o eleni o gymharu gyda'r llynedd:

Mae copi o'r ffurflen a dderbyniwyd gennych y llynedd wedi ei atodi. Eglurwch isod, os gwelwch yn dda, pa faterion rydych yn ystyried eu bod wedi gwella eleni?	

Mae copi o'r ffurflen a dderbyniwyd gennych y llynedd wedi ei atodi. Eglurwch isod, os gwelwch yn dda, pa faterion rydych yn ystyried sydd angen sylw ar gyfer y flwyddyn nesaf gennych?	

**Anfonwch eich adroddiad, os gwelwch yn dda, at y Swyddog Monitro drwy ebostio
LynnBall@ynysmon.llyw.cymru**

Arwyddwyd gan yr AG: _____ **Dyddiad:** _____

Camau a gymerwyd gan yr Arweinydd Grŵp i hybu cydymffurfiaeth â'r Cod Ymddygiad:

Dylid cwblhau'r rhan yma o'r adroddiad yn eich geiriau eich hun.

Nid oes angen cynnwys yr holl wybodaeth a sonir amdano isod. Mae'r materion sy'n dilyn wedi eu cynnwys fel esiamplau o'r math o wybodaeth y gellid ystyried ei gynnwys fel rhan o'ch ymateb ac yn seiliedig ar y [Canllaw Statudol](#) sydd wedi ei gyhoeddi gan Lywodraeth Cymru ar Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021.

Ymrwymiad personol:

- Wedi dangos ymrwymiad personol i ddatblygu drwy fynychu hyfforddiant perthnasol mewn perthynas â chydaddoldeb a safonau, gan gynnwys y Cod Ymddygiad;
- Wedi gosod esiampl drwy ddangos egwyddorion ymddygiad mewn bywyd cyhoeddus yn cynnwys moesgarwch a pharch yn benodol;
- Wedi defnyddio eich dylanwad i hybu diwylliant cadarnhaol;
- Wedi hybu diwylliant sy'n cefnogi safonau ymddygiad uchel ac uniondeb o fewn y grŵp;
- Wedi delio â phroblemau yn syth;
- Wedi hybu cwртеisi a pharch wrth gyfathrebu â'r grŵp ac yn ystod cyfarfodydd o'r grŵp ac yn ystod cyfarfodydd ffurfiol o'r cyngor;
- Wedi gweithio er mwyn gweithredu unrhyw argymhellion gan y Pwyllgor Safonau ynghylch gwella safonau;

Annog aelodau'r grŵp:

- wedi annog aelodau'r grŵp i ddatblygu a mynychu hyfforddiant perthnasol mewn perthynas â chydaddoldeb a safonau, gan gynnwys y Cod Ymddygiad;
- wedi sicrhau bod y rhai a enwebir i bwyllgorau wedi derbyn yr hyfforddiant a argymhellir ar gyfer y pwyllgor hwnnw;

Cydweithio gydag eraill:

- wedi hybu datrysiadau anffurfiol yn y cyngor, a gweithio gyda'r pwyllgor safonau a swyddog monitro i ddatrys materion yn lleol;
- gweithio gyda'r pwyllgor safonau i adnabod patrymau ymddwyn amhriodol, eu hystyried, a mynd i'r afael â nhw e.e. drwy awgrymu neu ofyn am hyfforddiant briodol, gofyn am ddileu negeseuon amhriodol oddi ar wefannau cymdeithasol neu gofyn i ystyried ymddiheuro;
- wedi mynychu cyfarfod o bwyllgor safonau'r cyngor ar gais i drafod materion yn ymwneud â'r Cod Ymddygiad;
- wedi mynychu cyfarfodydd gyda'r Swyddog Monitro a/neu Arweinyddion Grŵp eraill i drafod materion yn ymwneud ag ymddygiad yn ôl y galw;
- wedi gweithio gyda'r Arweinyddion Grwpiau eraill o fewn rheswm, i gefnogi cynnal safonau ymddygiad uchel ar y cyd o fewn y cyngor.

Materion eraill allai fod yn berthnasol:

- Rydych wedi adolygu Canllaw yr Ombwdsmon ar y Cod Ymddygiad yn ystod y flwyddyn. Rydych wedi annog aelodau eich Grŵp i wneud yr un modd.
- Rydych wedi ystyried Newyddlenni y Pwyllgor Safonau yn ystod y flwyddyn. Rydych wedi annog aelodau eich Grŵp i wneud yr un modd.

Gofynnir wrthyhch am atodi tystiolaeth berthnasol. Yn unol â'r [Canllaw Statudol gan Lywodraeth Cymru](#), awgrymir bod tystiolaeth yn gallu cynnwys nodiadau cyfarfodydd, copiau o ohebiaeth, archwiliadau hyfforddiant aelodau ar faterion megis cydraddoldeb a'r Cod Ymddygiad, a chamau a gymerwyd i fynd i'r afael ag unrhyw fylchau yn yr hyfforddiant hwnnw.

10 Egwyddor Ymddygiad mewn Bywyd Cyhoeddus statudol yng Nghymru

- Bod yn anhunanol
- Gonestrwydd
- Uniondeb a Phriodoldeb
- Dyletswydd I hybu'r gyfraith
- Gwarchod
- Gwrthrychedd wrth wneud Penderfyniadau
- Cydradoldeb a pharch
- Bod yn Agored
- Atebolrwydd
- Arwain

DRAFT

Modiwlau Hyfforddiant Mandadol

- Cod Ymddygiad *
- Diogelwch Seibr *
- Diogelu #
- Diogelu Data #
- Cydraddoldeb #
- Iechyd a Diogelwch

* = yn ofynnol o fewn 6 mis i aelod gael eu hethol

= yn ofynnol o fewn 12 mis i aelod gael eu hethol

Yn ogystal â:

- Sgiliau Technoleg Gwybodaeth – sy'n cynnwys deall y systemau a chyfarpar TG y Cyngor.
- Ar gyfer holl Gadeiryddion ac Is-Gadeiryddion y Cyngor a'i Bwyllgorau:
 - o Cadeirio Cyfarfodydd Gadeiryddion ac Is-Gadeiryddion
Yn ofynnol ar ethol yn Gadeirydd / Is-Gadeirydd ac yna pob dwy flynedd os ail-etholir.
- Yr Hyfforddiant perthnasol ar gyfer aelod o Bwyllgor penodol, yn cynnwys:
 - o Pwyllgor Cynllunio
 - o Pwyllgor Trwyddedu
 - o Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant
 - o Pwyllgor Apwyntio

Mae gofyn i Aelodau gwblhau ac ail-adrodd yr hyfforddiant mandadol gofynnol yn unol â'r manylion â gyhoeddir gan y Cyngor.